

ระบบทางสังคมของหมู่บ้านไร่ป่า

ก. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหมู่บ้านไร่ป่า

ที่ตั้ง

หมู่บ้านไร่ป่าตั้งอยู่ที่หมู่ 12 ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ ซึ่งตั้งอยู่ในการไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้จัดสรรให้ เพราะการไฟฟ้าเวนคืนที่เพื่อก่อสร้างเขื่อนเขาแหลมเป็นอ่างเก็บน้ำ

อำเภอทองผาภูมินี้ เดิมชื่อ "อำเภอสังขละบุรี" ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2454 มีกิ่งอำเภอในปกครอง 3 กิ่ง คือ 1. กิ่งอำเภอวังกะ อยู่ที่ตำบลหนองลู (ปัจจุบันคืออำเภอสังขละบุรี) 2. กิ่งอำเภอศรีสวัสดิ์ อยู่ที่ตำบลแม่แลบ (แควศรีสวัสดิ์) 3. อำเภอทรายโยค อยู่ที่บ้านทรายโยค ตำบลทรายโยค ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2472 ทางราชการได้พิจารณาเห็นว่า อำเภอนี้อยู่ห่างไกลจากชายแดนไทยมากเกรงว่าการตรวจดูแลคนเข้าออกระหว่างเขตแดนจะไม่สะดวกและทั่วถึง ประกอบในระบายนั้นจรจรผู้ร้ายทางเขตพม่า ชอบเข้ามาทำการปล้นสดมภ์ราษฎรแถบชายแดนของไทยให้ได้รับความเดือดร้อนอยู่เสมอ ๆ ทางราชการจะทำการปราบปรามก็ไม่สะดวก เพราะที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้านชายแดนมาก จึงได้ยกฐานะจาก "อำเภอสังขละ" เป็นกิ่งอำเภอสังขละ และพร้อมกันนี้ก็ยกฐานะ "กิ่งอำเภอวังกะ" ขึ้นเป็นอำเภอวังกะ โดยมีกิ่งอำเภอสังขละและกิ่งอำเภอทรายโยคอยู่ในความปกครอง ส่วนกิ่งอำเภอศรีสวัสดิ์นั้นได้โอนไปขึ้นกับอำเภอเมืองกาญจนบุรี

ครั้งเมื่อ พ.ศ. 2482 ทางราชการได้เปลี่ยนชื่อ "กิ่งอำเภอสังขละ" เป็นกิ่งอำเภอทองผาภูมิ และในปี พ.ศ. 2484 ทางราชการได้ยกฐานะ "กิ่งอำเภอทองผาภูมิ" เป็นอำเภอทองผาภูมิ เพราะได้มีการเปิดท่าเหมืองขึ้น ที่ตำบลปลีอ็อก

จึงทำให้ราษฎรเข้าไปอยู่กันอย่างหนาแน่นขึ้นอีก และในช่วงระยะเวลานี้ได้มีชนชาติพม่าเข้ามาทำการขุดแร่ในเขตประเทศไทยเสมอ ๆ ทำให้ไม่สะดวกแก่การปกครองดูแลในเขตท้องที่นี้ จึงต้องยกฐานะจากกิ่งอำเภอขึ้นเป็นอำเภอ แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2487 ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมาตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของแม่น้ำแควน้อย ทั้งนี้เพื่อเป็นการสะดวกในการติดต่อกับประชาชน (รวมเรื่องเมืองกาญจน์ : 2520 : 70)

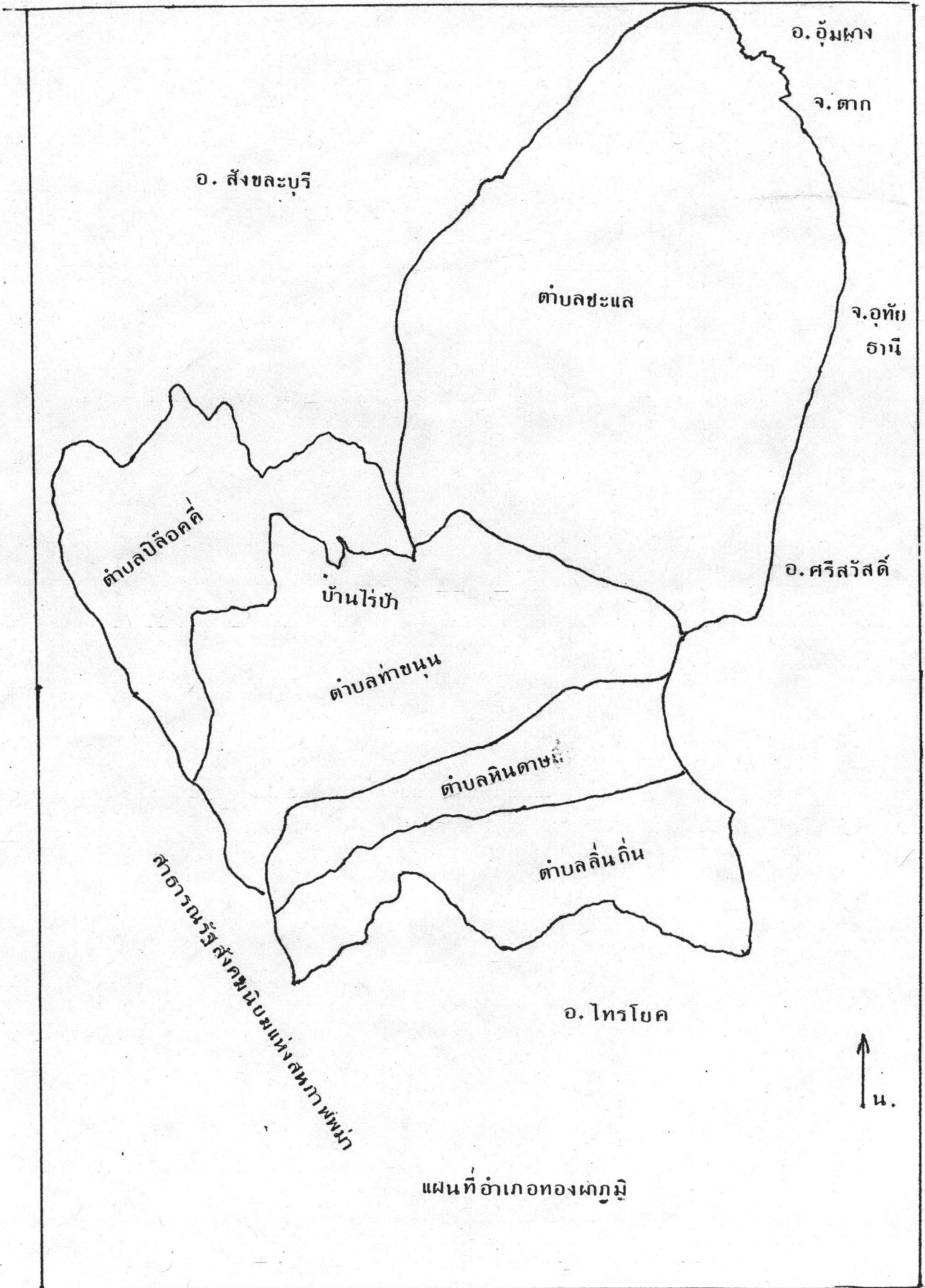
อำเภอทองผาภูมิอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดกาญจนบุรี ระยะทางห่างจากจังหวัดประมาณ 146 กิโลเมตร (ทางน้ำประมาณ 200 กิโลเมตร) มีเนื้อที่ 3,655,171 ตารางกิโลเมตร หรือ 2 ล้าน 3 แสนไร่

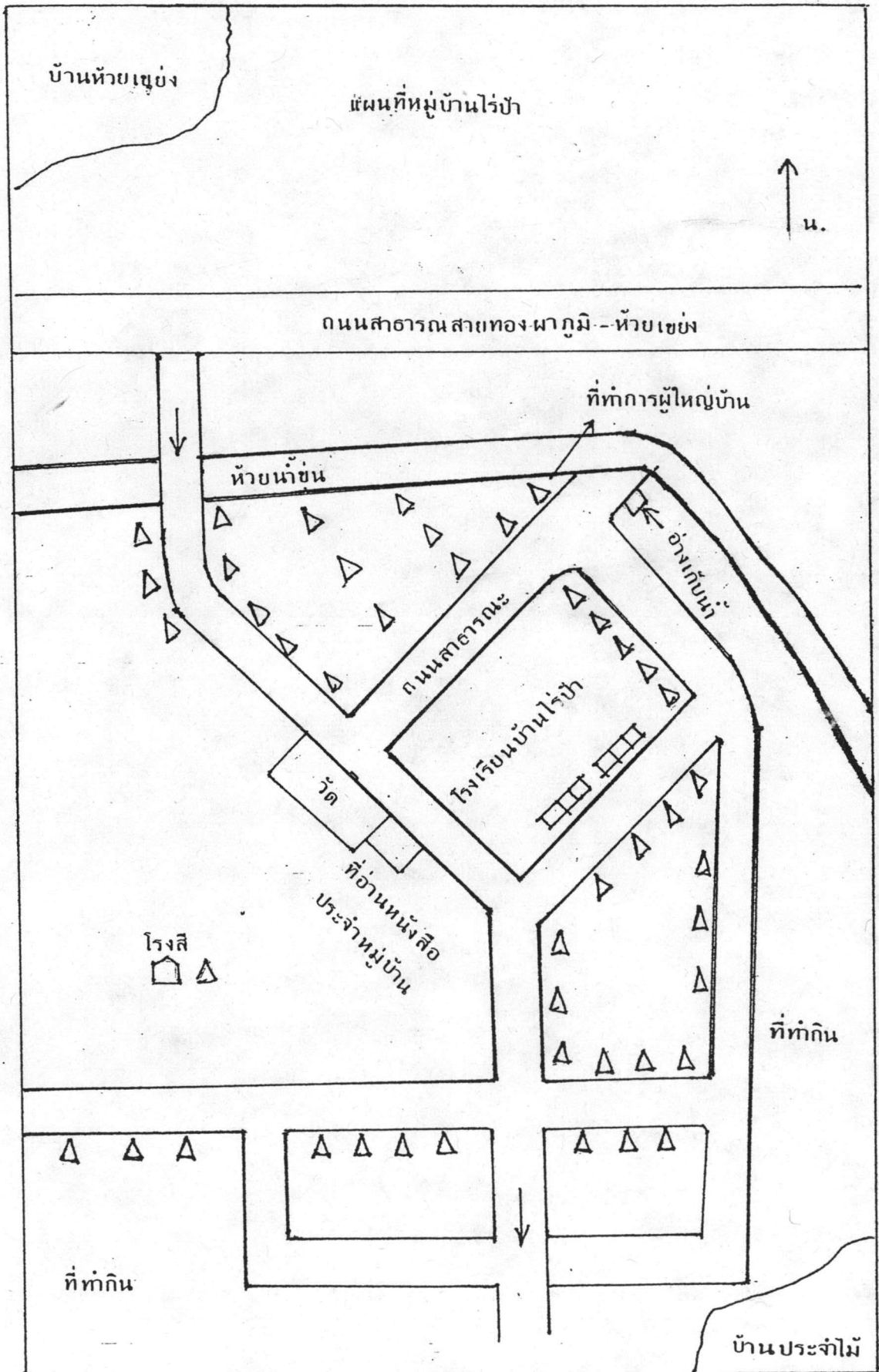
อาณาเขตและการคมนาคม

บ้านไร่ป่าตั้งอยู่ที่หมู่ 12 ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีเนื้อที่ประมาณ 1,650 ไร่ เป็นที่ราบ มีอาณาเขตติดต่อคือ

ทิศเหนือ	จด บ้านห้วยเขย่ง
ทิศใต้	จด บ้านประจักษ์
ทิศตะวันออก	จด ที่สวนป่าของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ทิศตะวันตก	จด ชายเขา

บ้านไร่ป่าอยู่ห่างจากอำเภอทองผาภูมิเป็นระยะทาง 40 กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางตลอด เส้นทางห่างจากเขื่อนเขาแหลมเป็นระยะทาง 35 กิโลเมตร จากเขื่อนเขาแหลมห่างจากอำเภออีก 5 กิโลเมตร บ้านไร่ป่าเป็นหมู่บ้านจัดสรรของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตจัดสรรให้กับราษฎรที่ถูกน้ำท่วม ทางที่จะไปบ้านไร่ป่าจะต้องผ่านบ้านวังปะโท, บ้านท่ามะเดื่อ, บ้านลาบิล็อค และบ้านประจักษ์

ประวัติหมู่บ้านไร่ป่า

ความเป็นมาของหมู่บ้านไร่ป่า ไม่มีใครสามารถยืนยันได้ว่ามีความเป็นมาอย่างไร จากการสอบถามได้ทราบเพียงว่า ก่อนที่จะอพยพมาหมู่บ้านนี้ไม่ได้ตั้งอยู่ที่นี้ แต่อยู่ไกลออกไปประมาณ 20 กิโลเมตร ปัจจุบันเป็นอ่างเก็บน้ำของเขื่อนเขาแหลม ทั้งนี้เพราะการไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้สร้างเขื่อนเขาแหลมขึ้น แล้วทำการเวนคืนที่ดินของราษฎรเหล่านี้เป็นจำนวน 47 ครัวเรือน ปล่อยให้ราคาที่ดินการเวนคืนไร่ละ 2,500 บาท รวมทั้งพืชผลไม้ที่ปลูกไว้ด้วย และได้จัดสรรที่อาศัยและที่ทำกินให้กับราษฎรเหล่านี้ การก่อสร้างเขื่อนเขาแหลมทำให้เกิดอ่างเก็บน้ำ น้ำก็ท่วมบ้านไร่ป่าทั้งหมู่บ้านให้จมอยู่ใต้น้ำ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตรับผิดชอบในการจ่ายค่าทดแทนทรัพย์สินของราษฎรเกี่ยวกับที่ดิน อาคาร ต้นไม้และการขนย้ายออกจากที่เดิม แต่จากการสอบถามราษฎรที่ย้ายมาจากที่เดิม ทำให้ราษฎรเสียผลประโยชน์มากกว่าได้รับประโยชน์ ผู้สูงอายุไม่ต้องการที่จะย้ายจากที่เดิม แต่ก็จำต้องย้าย เพราะถ้าไม่ย้ายก็จะถูกน้ำท่วมเมื่อออกจากที่เดิม การไฟฟ้าฝ่ายผลิตก็สร้างสาธารณูปโภคทดแทนสิ่งเดิม เช่น วัด โรงเรียน การก่อสร้างและการจัดสรรที่อยู่อาศัยที่ทำกินแห่งใหม่ให้กับราษฎรที่ต้องอพยพมานี้ได้คำนึงถึงการจัดชุมชนให้เป็นระเบียบมีความเป็นอยู่ที่ดีกว่าเดิม uly จะให้ความช่วยเหลือด้านบริการ สาธารณะต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า ถนน น้ำ การให้ความรู้และคำแนะนำทางด้านวิชาการใหม่ ๆ เช่น เรื่องการอนุรักษ์ดิน การทำปุ๋ย วิธีการเพาะปลูกที่ถูกต้อง การใช้จ่ายปราบศัตรูพืช และการเลือกพันธุ์ของพืชที่เหมาะสมกับดิน เป็นต้น การดำเนินการดังกล่าวเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527

จากการบอกเล่าของชาวบ้านก่อนอพยพนั้น ชาวกะเหรี่ยงบอกว่าพวกเขาอาศัยอยู่นั้นเป็นเวลากว่า 200 ปี ตั้งแต่อพยพมาจากประเทศพม่า uly เข้ามาทางด่านเจดีย์สามองค์และมาครั้งละ 10 กว่าคน เมื่อเข้ามามากและรวมตัวกันได้พอที่จะตั้งเป็นหมู่บ้าน พวกเขาจึงได้ไปหาเจดีย์กลางน้ำบ้านบุ๋อง (เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านไร่ป้านับถือเลื่อมใส เป็นเจดีย์ทรงมอญอยู่ระหว่างบ้านไร่ป่ากับบ้านวังพะโรง การเดินทางต้องไปทางเรือทางเดียว) ซึ่งชาวบ้านถือว่า เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เขาเคารพสักการะและขอให้พวกเขารวมตัวตั้งเป็นหมู่บ้านได้ เขาจึงตั้งเป็นหมู่บ้านชื่อว่า บ้าน

ไร่ป่า และอยู่อย่างมีความสุข ร่มเย็น จนกระทั่งทางการไฟฟ้า ฝ่ายผลิตได้สร้างเขื่อน
เขาแหลม และบ้านไร่ป่ากลายเป็นอ่างเก็บน้ำ และทำให้เขาต้องอพยพจากพื้นที่ที่มี
ความอุดมสมบูรณ์มายังหมู่บ้านใหม่ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์น้อยกว่า เพราะพื้นที่แห้งแล้ง
และน้ำในห้วยไม่เพียงพอแก่การเกษตร จึงต้องหาแหล่งน้ำโดยการทำฝายเพื่อเก็บกัก
น้ำไว้ใช้ในหน้าแล้ง และมีอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก แต่ก็ยังไม่เพียงพอ ในด้านอาหาร
การกินก็ไม่อุดมสมบูรณ์ ทั้งนี้ก่อนที่จะอพยพมานั้นเรื่องอาหาร พืช ผัก ปลา หาได้ใน
หมู่บ้านไร่ป่าไม่ต้องซื้อ แต่ปัจจุบันจะต้องซื้อมาจากตลาด หรือรอซื้อจากรถกับข้าว
ที่เข้ามาขายในหมู่บ้าน

ภูมิอากาศ

ภูมิอากาศบ้านไร่ป่า หน้าหนาวอากาศหนาวจัดมาก และหน้าร้อนอากาศ
ร้อนจัด ฝนตกชุกมากในฤดูฝน ฝนตกประมาณ 5 เดือน และแล้งประมาณ 7 เดือน
คือ ฤดูร้อนกับฤดูหนาว จะแล้งตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-พฤษภาคม และหน้าฝน เริ่ม
เดือนมิถุนายน-ตุลาคม

ทรัพยากรธรรมชาติมีแร่ธาตุและป่าไม้ แร่ที่พบคือ ดีบุก ตะกั่ว วุลแฟรม
พลวง รัตนชาติ พลอย ส่วนทรัพยากรป่าไม้ มีไม้ชนิดต่าง ๆ คือ ไม้แดง ไม้ประดู่
ไม้ตะเคียน ไม้สัก ไม้ตะแบก ไม้อินทนิล ไม้เสลา ไม้ยาง ไม้เต็งรัง และไม้ไม้
ชนิดต่าง ๆ

ลักษณะทางประชากร

ประชากรในหมู่บ้านเป็นชาวกะเหรี่ยงโรบอร์ สัญชาติไทย และมีบัตรประจำตัว
ประชาชน ในหมู่บ้านไร่ป่ามีจำนวนประชากรทั้งหมด

เพศชาย	132	คน
เพศหญิง	104	คน

จำนวนหลังคาเรือน 48 หลังคาเรือน
 ประชากรที่มีทะเบียนราษฎรแล้ว 45 ครอบครัว 236 คน

ตารางที่ 13 แสดงช่วงอายุประชากรในหมู่บ้านไร่ป่า

อายุ	ชาย	หญิง
1 - 7	22	16
8 - 14	30	27
15 - 44	67	45
45 - 60	12	13
60 ปีขึ้นไป	1	3
รวม	132	104

สถิติการเกิด - การตาย

ตาย	4	คน	ชาย	3	คน	หญิง	1	คน
เกิด	14	คน	ชาย	6	คน	หญิง	6	คน

จำนวนสมาชิกในครอบครัวโดยเฉลี่ยประมาณ 3 - 4 คน
 (ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดกาญจนบุรี : 2533 : 9)

ระบบเครือญาติ

ในหมู่บ้านไร่ป่าประกอบด้วยครัวเรือนเดี่ยวที่มีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ เป็นพี่น้องกันโดยสายเลือด ความเป็นอยู่แบบพึ่งพาอาศัยกัน ไม่มีการแบ่งชนชั้น

ที่เด่นชัด ระบบอาวุธยังคงมีความสำคัญอยู่แต่ลดน้อยลง เพราะผู้อาวุธก็ยังคงพึ่ง
 เด็กในด้านความคิดเห็น ทั้งนี้เนื่องจากชาวกะเหรี่ยงได้รับการศึกษา ความสัมพันธ์
 ทางเครือญาติจะนับถือผีทางฝ่ายมารดา แต่ปัจจุบันเปลี่ยนไปโดยการนับถือญาติทั้ง
 สองฝ่าย

สภาพครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานทางการผลิต ในครัวเรือนหนึ่ง ๆ จะทำ
 การเพาะปลูกไว้เพื่อขายมากกว่าบริโภค แรงงานนั้นได้จากสมาชิกในครอบครัว ถ้า
 ไม่มีพอก็จะจ้างแรงงาน ไม่มีการขอแรงกัน

ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน

ประชาชนส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนตั้งแต่เกิด มีจำนวนน้อยที่ย้ายมาจากที่อื่น
 และที่หมู่บ้านไร่ป่า ปัจจุบันจะอพยพมาจากไร่ป่าที่ถูกเวนคืน มีบางส่วนที่เป็นคนไทย
 เข้าไปอาศัยในหมู่บ้าน เนื่องจากชาวกะเหรี่ยงเริ่มขายที่ดินโดยการโอนสิทธิครอบ
 ครองที่ดิน แต่ไม่ชำระหนี้กรรมซื้อขาย คนไทยซึ่งเป็นนายทุนก็ได้ซื้อสิทธิที่ดินต่อจาก
 ชาวกะเหรี่ยง แต่ยังไม่ได้เข้าไปอาศัยหรือทำกิน ปล่อยให้กะเหรี่ยงเช่าที่ดินนั้นไว้
 ก่อน และถ้าราคาสูงจึงจะขายสิทธิต่อไป นายทุนซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไร

ลักษณะหมู่บ้าน

การตั้งหมู่บ้านนั้นตั้งเรียงรายกันไปตามถนนริมหมู่บ้าน ซึ่งแต่ละครอบครัว
 จะมีอาณาเขตครอบครัวละ 1 ไร่ ซึ่งทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิตจัดสรรไว้ให้เป็นที่อยู่
 อาศัย ลักษณะบ้านมีหลายลักษณะ แต่ส่วนใหญ่มักจะเป็นบ้านยกพื้นสูง และมีห้วยน้ำเล็ก ๆ
 ไหลผ่านรอบหมู่บ้าน ชื่อ ห้วยน้ำซุ่น มีบ่อ 1 บ่อ อ่างเก็บน้ำ 1 อ่าง และในหมู่บ้าน
 มีการต่อท่อน้ำประปาไว้ แต่ไม่มีน้ำไหลผ่าน น้ำที่ไหลผ่านหมู่บ้านนั้นในหน้าแล้งน้ำจะ
 แห้ง และไม่เพียงพอแก่การเพาะปลูก

ลักษณะบ้านเรือน

บ้านไร่ป่าเดิมการตั้งบ้านเรือนจะตั้งอยู่ตามริมห้วยน้ำ ชื่อ ลาห้วย
 ปีสือก การตั้งหมู่บ้านจะรวมกันเป็นกลุ่ม ๆ ลักษณะบ้านเป็นแบบบ้านเรือนยกพื้นสูง
 วัสดุส่วนใหญ่มักเป็นไม้ไผ่ หรือไม้แดง (ไม้ในป่ามีมากเพราะเป็นป่าสมบูรณ์ และไม่มี
 เจ้าหน้าที่ห้ามตัดไม้มาปลูกบ้าน จึงทำให้ชาวบ้านตัดไม้มาปลูกบ้านได้ตามชอบใจ)
 พื้นและฝาใช้ไม้แดงหรือไม้สักปาก หลังคาใช้หญ้าคาหรือสังกะสี สำหรับบ้านที่มีฐานะ
 ดีก็จะปลูกด้วยไม้แดง หลังคาสังกะสี

บ้านไร่ป่าที่อพยพมาอยู่ปัจจุบันนี้ ก็จะปลูกบ้านรอยใช้ไม้กระดานที่รื้อมา
 จากบ้านเก่าแล้วนำมาปลูกใหม่ และตั้งบ้านเรือนอยู่ตามริมถนนภายในหมู่บ้าน ลักษณะ
 บ้านก็เป็นบ้านเรือนยกพื้นสูง บางบ้านก็เป็นบ้านตึก มีอยู่ประมาณ 2-3 หลังคาเรือน
 นอกนั้นก็จะเป็นบ้านเรือนยกพื้นสูง หรือก็มีบ้านแบบไม้ไผ่ พื้น และฝาใช้ไม้สักปาก หลังคา
 ใช้หญ้าคาก็มีหลายหลัง แต่สภาพบ้านในปัจจุบันที่ปลูกใหม่จะมีลักษณะเหมือนคนไทยมาก

ภายในบ้านตรงกลางบ้านจะมีห้อง 1 ห้องเท่านั้น พ่อแม่ และลูกจะนอน
 รวมกัน ในกรณีที่ถูกยุงกัด แต่ถ้าโรคพอสมควรและเป็นชายก็จะนอนนอกชานบ้าน
 แต่ถ้าเป็นสาวรุ่นก็จะแยกห้องต่างหาก บ้านกะเหรี่ยงมักจะเจาะเป็นรูสี่เหลี่ยมไว้
 ข้างฝาเพื่อให้ลมเข้าทางที่เจาะไว้ ภายในห้องจะมีหิ้งบูชาบรรพบุรุษ ซึ่งเขาจะมี
 พิธีกรรมไหว้บรรพบุรุษเป็นประจำทุกปี หรือเมื่อเกิดเจ็บป่วยขึ้นแก่คนในบ้าน ก็มัก
 คิดว่าตนเองผิดผี จึงต้องมีการขอขมา

บ้านกะเหรี่ยงส่วนมากอากาศถ่ายเทได้ดี อบอุ่น ไม้ไผ่อัด บ้านใดบ้าน
 จะทำด้วยลาไม้ไผ่ผ่าซีก หรือบางทีก็เอาไม้เป็นท่อนยาวพาดกับตัวบ้าน รอยไม่มี
 การตอกให้ติดกับพื้นบ้าน เขาปล่อยไว้เช่นนั้น สำหรับคนที่ไม้คั้นเคยก็กลัวว่าจะ
 ตกบันได แต่กะเหรี่ยงเขาขึ้นลงได้สบาย

ชาวกะเหรี่ยงจะทำครัวบนบ้าน มีเตาแบบที่ต้องงาซ้ถ่าน หรืออาซ้หินเป็นเชื้อเพลิง ภายในบ้านไม่ค่อยมีเครื่องใช้มากนัก นอกจากสิ่งทีจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต เช่น หม้อ ที่นอน จาน ชาม ชัน ฯลฯ และที่ขาดไม่ได้คือหิ้งบูชา

บริเวณบ้านกะเหรี่ยงส่วนใหญ่มักไม่ค่อยมีขยะ เพราะเขาจะเผาทิ้ง และบริเวณบ้านจะปลูกพริก ผัก หรือบางทีปลูกต้นไม้บูชาพระหรือไหว้ผีบรรพบุรุษไว้ด้วย

ลักษณะนิสัย

ชาวกะเหรี่ยงมีนิสัยรักสงบและชอบสันโดษ ชอบอยู่ถาวร ผังใจและรักงานดินที่อยู่ รักพวกพ้อง ไม่ลัทธิขมย เป็นมิตรกับทุกคน โดยเฉพาะคนไทย ชอบพบปะบุคคลภายนอก และมีความรักแผ่นดินไทย ไม่มีความรู้สึกแบ่งแยกว่าตนไม่ใช่อคนไทย

การแต่งกาย

ลักษณะชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงก็มีเครื่องแต่งกายที่แสดงเอกลักษณ์ของเขา ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงชาติพันธุ์ และความเหมือนกันในเผ่าเดียวกันและแตกต่างจากชนเผ่าอื่น เราจะดูได้จากการแต่งกายว่าเป็นเผ่าใด และแสดงถึงวัฒนธรรมทางด้านกรแต่งกาย ซึ่งลักษณะนี้จะถ่ายทอดต่อไปจนถึงลูกหลาน

ในสมัยก่อนทั้งผู้หญิงและผู้ชายจะไว้ผมยาว ropic้าไว้บนศรีษะ หญิงสาวที่ยังไม่แต่งงานและเด็กผู้หญิงสวมชุดติดกันเป็นทรงกระสอบ ยาวลงไปใต้เข่าสีขาว ทั้งชุด บักกลดลายตอนปลายเชิงกระโปรงด้านล่างและปักรอบคอรอบแขนด้วยสีแดง แต่ถ้าเป็นหญิงที่มีสามีแล้ว จะสวมเสื้อยาวพอดีเข่า และมีผ้าถุงต่างหากแยกจากตัวเสื้อคนละท่อนไม่ติดกันอย่างหญิงรสหรือบริสุทธิ์ (มีพิธีเปลี่ยนเสื้อผ้าจากหญิงสาวรสเป็นหญิงที่แต่งงานแล้ว คือจากชุดสีขาวเป็นชุดสีแดง) มีลวดลายแล้วแต่ใจ อดยฝีมือการปักของหญิงกะเหรี่ยง อาจจะเป็นลายขวาง ตรง สลับกันแต่ต้องมีสีแดง

มากกว่าสีขาว ส่วนเครื่องประดับมักจะมีกำไลเงิน แต่เป็นส่วนน้อย ส่วนผู้ชายใส่กางเกงขายาวสีดำกับเสื้อสีดำยาวแค่สอก การแต่งกายแบบนี้เขาถือว่าเป็นชุดกะเหรี่ยง และมีการทอผ้าเอง จากการสอบถามชาวกะเหรี่ยง ยังคงมีเครื่องแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงอยู่ในปัจจุบัน แต่มักจะใช้ในงานพิธีทางบุญ ทั่วเจดีย์กลางน้ำบ้านบ่ออ่อง วันสงกรานต์ แต่ชุดกะเหรี่ยงในหมู่บ้านไร่บ้านนี้มีประมาณ 4-5 บ้าน ที่ยังคงมีชุดกะเหรี่ยงอยู่และใช้แต่งงานพิธีที่กล่าวแล้ว แต่ส่วนใหญ่แล้วการแต่งชุดกะเหรี่ยงนั้นเห็นในหมู่บ้านนานแล้ว

การแต่งกายในปัจจุบัน ผู้หญิงใส่เสื้อผ้าแบบคนไทยโดยทั่วไป ผู้หญิงนุ่งผ้าถุง เด็กหญิงบางทีก็นุ่งผ้าถุงหรือกางเกงขาสั้น หรือถ้าหญิงสาวใดที่มีฐานะดีก็จะใส่กางเกงอยู่กับบ้านและผู้หญิงที่มีอายุมากจะใส่เสื้อแขนกระบอก นุ่งผ้าถุง หรือนุ่งผ้ากระโจมอกอย่างเดียว ผู้หญิงกะเหรี่ยงทุกคนจะไว้ผมยาวแล้วขมวดไว้ท้ายทอย ไว้ขี้นบัก หรือบางทีก็ขมวดไว้เฉย ๆ ผมของเขายาวตรงและดำ แต่ถ้าเด็กผู้หญิงที่เข้าโรงเรียนจะไว้ผมสั้น ขอยผมตามสมัยนิยม รู้จักใส่กางเกงยีนส์ และใส่รองเท้าผ้าใบหรือรองเท้าตามสมัยนิยมสำหรับหนุ่มสาวแบบคนไทย ส่วนผู้ชายกะเหรี่ยงนั้นตัดผมสั้น ใส่เสื้อและกางเกงเหมือนกับชายไทยทั่ว ๆ ไป ผู้ชายมักจะใส่ยีนส์หรือกางเกงที่ซื้อตามร้านยี่ห้อต่าง ๆ ซึ่งอาจมีราคาแพงหรือถูกตามฐานะของแต่ละคน ใส่รองเท้าผ้าใบหรือรองเท้าตามสมัยนิยม และเท่าที่สอบถามคนรุ่นใหม่ ๆ มักจะไม่เคยใส่ชุดกะเหรี่ยง หรือบางทีอาจจะไม่เคยเห็นชุดกะเหรี่ยงด้วย เพราะว่าพ่อแม่เขายังไม่มีชุดกะเหรี่ยง จึงกล่าวได้ว่าการแต่งกายของกะเหรี่ยงที่หมู่บ้านไร่บ้านนี้ ส่วนใหญ่จะแต่งกายเหมือนคนไทยทุกอย่าง และไม่สามารถบอกได้ว่าคนไหนเป็นกะเหรี่ยง คนไหนเป็นคนไทย อดดูการแต่งกาย จะรู้ว่าใครเป็นกะเหรี่ยงก็ฟังคำพูด

ข. ระบบสังคมของหมู่บ้านไร่ป่า

1. ระบบครอบครัว

หมู่บ้านไร่ป่าส่วนใหญ่มักมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งมีอยู่ 42 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 93.33 ประกอบไปด้วยพ่อ แม่ ลูก เพราะว่าลูกได้รับการศึกษาที่บ้านไร่ป่า เมื่อจบแล้วจะเข้าไปเรียนต่อในอำเภอหรือเมือง แล้วหางานทำในเมืองหรือกรุงเทพฯ ฯ เพราะรายได้ดีกว่า มีอาชีพให้เลือกมาก ถ้ากลับบ้านก็ต้องทำไร่ ซึ่งเด็กรุ่นใหม่ ที่มีการศึกษาก็ต้องการงานสบายมากกว่า อีก 3 ครอบครัวเป็นครอบครัวขยาย ซึ่งประกอบไปด้วย พ่อแม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ดังตารางข้างล่าง

ตารางที่ 14 แสดงประเภทครอบครัว

ประเภทครอบครัว	จำนวน (ครอบครัว)	ร้อยละ
เดี่ยว	42	93.33
ขยาย	3	6.67
รวม	45	100

ส่วนในเรื่องขนาดครอบครัวเดี่ยวโดยเฉลี่ย 3 - 4 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนจัดได้ว่าเป็นครอบครัวขนาดเล็ก ทั้งนี้เพราะบุตรหลานได้รับการศึกษาจะไปหางานทำในเมือง ซึ่งเป็นงานที่ตนมีความรู้ความสามารถตรงกับที่เรียนมา

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ครอบครัวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านไร่บ้านนั้นเป็นชุมชนชนบทที่มีลักษณะสังคมเมืองปะปนอยู่ด้วย ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีน้อยลง สมาชิกในครอบครัวจะแยกย้ายกันไปทำงานนอกหมู่บ้าน การกระทำกิจกรรมร่วมกันจึงไม่ค่อยมี ภายในครอบครัวระบบผู้อาวุโสจะได้รับความเคารพนับถือจากลูกหลาน ทำหน้าที่ดูแลบ้านและเลี้ยงหลานเล็ก ๆ ทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ และเป็นผู้อบรมสั่งสอนบุตรหลานเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งนับวันจะหมดไปจากชุมชน สมาชิกในครอบครัวจะช่วยกันทำมาหากิน ทำไร่ข้าว ทำที่สังเกตพบว่าชาวกะเหรี่ยงเป็นคนขยันขันแข็งทั้งชายและหญิงจะไม่ปล่อยให้เวลาว่างให้ล่วงเลยโดยเปล่าประโยชน์

ความสัมพันธ์ระหว่างสามี ภรรยา ทำที่ผู้วิจัยสังเกตภรรยาชาวกะเหรี่ยงจะยกย่องสามีให้เป็นผู้นำและเป็นหัวหน้าครอบครัว เรื่องการตัดสินใจภายนอกบ้านเป็นเรื่องของสามี เช่น เรื่องการประกอบอาชีพ การตัดสินใจในเรื่องการเล่าเรียนบุตร แต่ถ้าเป็นเรื่องการตัดสินใจในบ้าน เช่น เรื่องค่าจ้างยานครอบครัว อบรมบุตรหลาน การถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณี แต่ปัจจุบันนี้ได้เปลี่ยนไปเป็นเรื่องของครูที่โรงเรียนจะทำหน้าที่อบรมสั่งสอนถ่ายทอดประเพณีต่าง ๆ แทนบิดามารดา ทำที่ผู้วิจัยได้สังเกตภายในหมู่บ้าน เห็นว่าครอบครัวของชาวกะเหรี่ยงมีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ สามีภรรยามีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ไม่ทะเลาะ ข่มขู่ ภรรยาเชื่อฟังสามี และแต่ละคนจะรู้หน้าที่ของตนเอง เรื่องการหย่าร้างไม่มี แต่ปัจจุบันครอบครัวชาวกะเหรี่ยงเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยมีความเป็นอยู่เรียบง่าย เริ่มที่จะพัฒนาให้เหมือนกับสังคมเมือง คือเมื่อไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านทำให้ชาวบ้านเริ่มที่จะเปลี่ยนมาใช้เครื่องอำนวยความสะดวกมากขึ้น เช่น มีตู้เย็น หม้อหุงข้าวไฟฟ้า วิทยุ เทป ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ชาวกะเหรี่ยงมีเวลามากขึ้นในการทำมาหากิน

ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก หลาน ทุกคนต่างอยู่อย่างสงบ ต่างพึ่งพาอาศัยกัน และเมื่อลูกมีครอบครัวจะแยกออกไปตั้งบ้านเรือนต่างหากจากพ่อแม่ แต่ก็

จะกลับมาเยี่ยมพ่อแม่เมื่อถึงเทศกาลหรือมีงาน แต่ก็ยังให้ความเคารพผู้อาวุโสที่เคยเปลี่ยนแปลง สามีภรรยาต่างต้องช่วยกันทำงานเพื่อให้ได้รายได้เพิ่มขึ้น บทบาทของพ่อแม่ลดลงไปโดยมีครูที่โรงเรียนทำหน้าที่แทนมากขึ้น

การย่องสาว

บ้านไร่บ้ำก่อนที่จะย้ายมาจะมีประเพณีการย่องสาวของชาวกะเหรี่ยง และจะให้หญิงสาวเลือกคู่ครองได้เมื่ออายุ 15 ปี ขึ้นไป พ่อแม่จะให้โอกาสบุตรสาวคุยกับชายหนุ่ม ถ้าคู่ใดถูกใจรักใคร่กันก็จะนัดหมายมาพบในตอนกลางคืน ฝ่ายหญิงจะคอยเปิดประตูให้ย่องขึ้นมา ในการย่องสาวจะไม่มีการล่วงเกิน ถ้าฝ่ายหญิงหลับฝ่ายชายจะต้องปลุกให้ฝ่ายหญิงลุกขึ้นมา และเมื่อหญิงลุกขึ้นมาก็จะนั่งคุยกัน ถ้าหญิงกับชายรักกันก็จะคุยกันโดยไม่จุดไฟหรือตะเกียง แต่ถ้าฝ่ายหญิงไม่ถูกใจก็จุดไฟคุยกันเพื่อให้เห็นแสงสว่าง ทางฝ่ายชายก็จะเข้ามาจและกลับไปเอง และถ้าหญิงรักใคร่กับชายหนุ่ม ชายหนุ่มจะต้องย่องสาวให้ครบ 3 คืน แล้วฝ่ายหญิงจะเป็นฝ่ายบอกบิดามารดาของตน เพื่อที่จะจัดการให้ทั้งคู่ได้แต่งงานกัน และจะได้ไปหาพ่อแม่ฝ่ายชายเพื่อจัดการแต่งงาน ในปัจจุบันหมู่บ้านไร่บ้ำไม่มีการย่องสาวแล้ว

การแต่งงาน

เมื่อหนุ่มสาวต่างพอใจซึ่งกันและกันและได้กำหนดการแต่งงาน ฝ่ายชายต้องเตรียมของใช้ในการแต่งงาน ก็มีเครื่องเรือน ผ้าห่ม ที่นอน หมอน มุ้ง จาน ชัน ถาด ถุง เงินใส่เงินกันถุง เงินสินสอดแล้วแต่ตกลงกัน เมื่อเจ้าบ่าวมาถึงบ้านเจ้าสาวก็ทำพิธีกรรม โดยมีหมอผีมาประกอบพิธีทั้งหมด จะมีการไหว้ผีต่าง ๆ มากมาย แล้วบ่าวสาวก็เข้าขันน้ำส้อมบอย (ขมิ้นตำให้ละเอียดผสมกับน้ำ) ล้างมือล้างเท้า ผู้เฒ่า พ่อแม่ ผู้อาวุโส ผู้ใหญ่ก็เอาด้ายมาผูกข้อมือบ่าวสาว จากนั้นเพื่อน ๆ หนุ่มสาวที่มาในงานก็จะช่วยกันรื้อหลังคาบ้าน รื้อฝาบ้าน แล้วแต่ความพอใจ การกระทำเช่นนี้เป็นการกระทำเพื่อทดสอบว่า เขาหมอนั้นเป็นคนขยันหรือเกียจคร้าน และเจ้าบ่าวต้องซ่อมแซมมาให้เสร็จภายในวันนั้นให้เสร็จ แต่ในปัจจุบัน พิธีแต่งงานได้เปลี่ยน

แปลงไปมาก อดยมิพิธีกรรมทางพุทธศาสนามากขึ้นมีการรดน้ำมนต์ เพื่อความเป็นสิริมงคล ไม่มีหมอผีมาประกอบพิธีกรรมให้ เรื่องสินสอดทองหมั้น แล้วแต่ตกลงกันตามฐานะของบ่าวสาว

ข้อห้ามในการแต่งงานของชาวกะเหรี่ยง คือห้ามแต่งงานกับญาติใกล้ชิดเด็ดขาด อดยมิเฉพาะญาติสืบสายโลหิตทางฝ่ายแม่ และไม่มีห้ามแต่งงานกับคนนอกกลุ่ม เช่น แต่งงานกับคนไทยและยี่ดหลัก "ผิวเดียวเมียวเดียว" ซึ่งอาจจะต้องยี่ดถือและต้องไม่ประพฤติผิดจารีตประเพณี ซึ่งได้แก่ การผิดลูกเมียคนอื่น หรือการคบชู้ และรวมถึงการประพฤตินทางเพศ ถือว่าเป็นการกระทำผิดผีบ้านผีเรือน หรือแม้แต่ผีบรรพบุรุษ

การเลือกคู่ครอง

ในเรื่องการเลือกคู่ครองของชาวกะเหรี่ยงบ้านไร่ป่าทั้งหญิงและชายพบว่า เขาเลือกคู่ครองโดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสำคัญ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 ปัจจัยสำคัญในการเลือกคู่ครอง

ปัจจัยสำคัญในการเลือกคู่ครอง	ร้อยละ	จำนวนคน
1. ความขยันในการทำงาน	49.12	28
2. ฐานะความเป็นอยู่ร่ำรวย	31.58	18
3. นิสัยดี (มีความรับผิดชอบประพฤติดี)	8.77	5
4. ความรัก	5.26	3
5. หน้าตาดี (สวย หรือหล่อ)	3.51	2
6. เป็นชาวกะเหรี่ยงด้วยกัน	1.76	1
รวม	100	57

จากการที่ผู้วิจัยได้สอบถามชาวกะเหรี่ยงทั้งหญิงและชาย เกี่ยวกับการเลือกคู่ครองนั้นพบว่า การเลือกคู่ครองของชาวกะเหรี่ยงนั้น เขาพิจารณาที่ตัวบุคคลมากกว่า เช่น านเรื่องความขยันในการทำงาน ฐานะความร่ำรวย นิสัยดีมากกว่าอย่างอื่น เพราะว่าชุมชนบ้านไร่ป่า เปลี่ยนจากชนบทดั้งเดิมเป็นชุมชนชนบทสมัยใหม่ ซึ่งต้องการฐานะความมั่นคงของชีวิต ต้องการเงินเพื่อใช้จ่าย ทั้งการดำรงชีพและความมีหน้ามีตาในสังคม สิ่งสำคัญที่สุดคือ เขาต้องการหัวหน้าครอบครัวที่มีความรับผิดชอบ ฐานะดี ความประพฤตินิสัยดี ส่วนเรื่องความรักก็มีความสำคัญ การเลือกคนที่มีเชื้อชาติเดียวกันนั้นเขาไม่จำกัดว่าต้องแต่งงานกับกะเหรี่ยงด้วยกัน เด็กรุ่นใหม่ที่มีการศึกษา ไม่มีกฎข้อห้าม และส่วนใหญ่อะจะแต่งงานกับคนนอกชุมชนมากกว่า เพราะชาวกะเหรี่ยงได้รับการศึกษา ทำงานนอกชุมชน และชอบคบค้าสมาคมกับคนภายนอก การคมนาคมติดต่อหมู่บ้านกับชุมชนภายนอกสะดวก

การสืบสกุลและการนับญาติ

วัฒนธรรมการสืบสกุลของชาวกะเหรี่ยง เป็นการสืบสายสกุลทางฝ่ายมารดา นับความเป็นญาติพี่น้องกันทางฝ่ายมารดา (Matrilineal) แต่ในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปเป็นการนับญาติทั้งสองฝ่ายและชาวกะเหรี่ยงจะไม่มีนามสกุล จนเมื่อปี พ.ศ. 2517 ได้มีระเบียบของกระทรวงมหาดไทย พิจารณาสัญชาติกะเหรี่ยงให้มีนามสกุล บัทร ประจำตัวประชาชน ปัจจุบันกะเหรี่ยงบ้านไร่บ้านมีนามสกุลแล้ว การตั้งนามสกุลนั้น ทางอำเภอทองผาภูมิตั้งไว้ บางครั้งก็ไปซ้ำกับนามสกุลของคนไทยโดยไม่ได้เป็นญาติกันเลย ฉะนั้นถ้าจะสืบสาวว่าใครเป็นญาติกันหรือไม่ ก็ไม่สามารถดูที่นามสกุลจะต้องดูที่ความเป็นกะเหรี่ยงสายไหน

เมื่อพิจารณาในด้านศัพท์ทางเครือญาติ ศัพท์ทางเครือญาติในที่นี้หมายถึง คำที่ใช้เรียก พ่อ แม่ ญาติพี่น้องนั่นเอง ในชุมชนกะเหรี่ยงบ้านไร่บ้าน พบว่า ศัพท์เรียกเครือญาติเปรียบเทียบกับภาษาไทยจะเห็นความแตกต่างได้ดังนี้

ศัพท์เรียกเครือญาติภาษาไทย

ศัพท์เรียกเครือญาติภาษากะเหรี่ยง

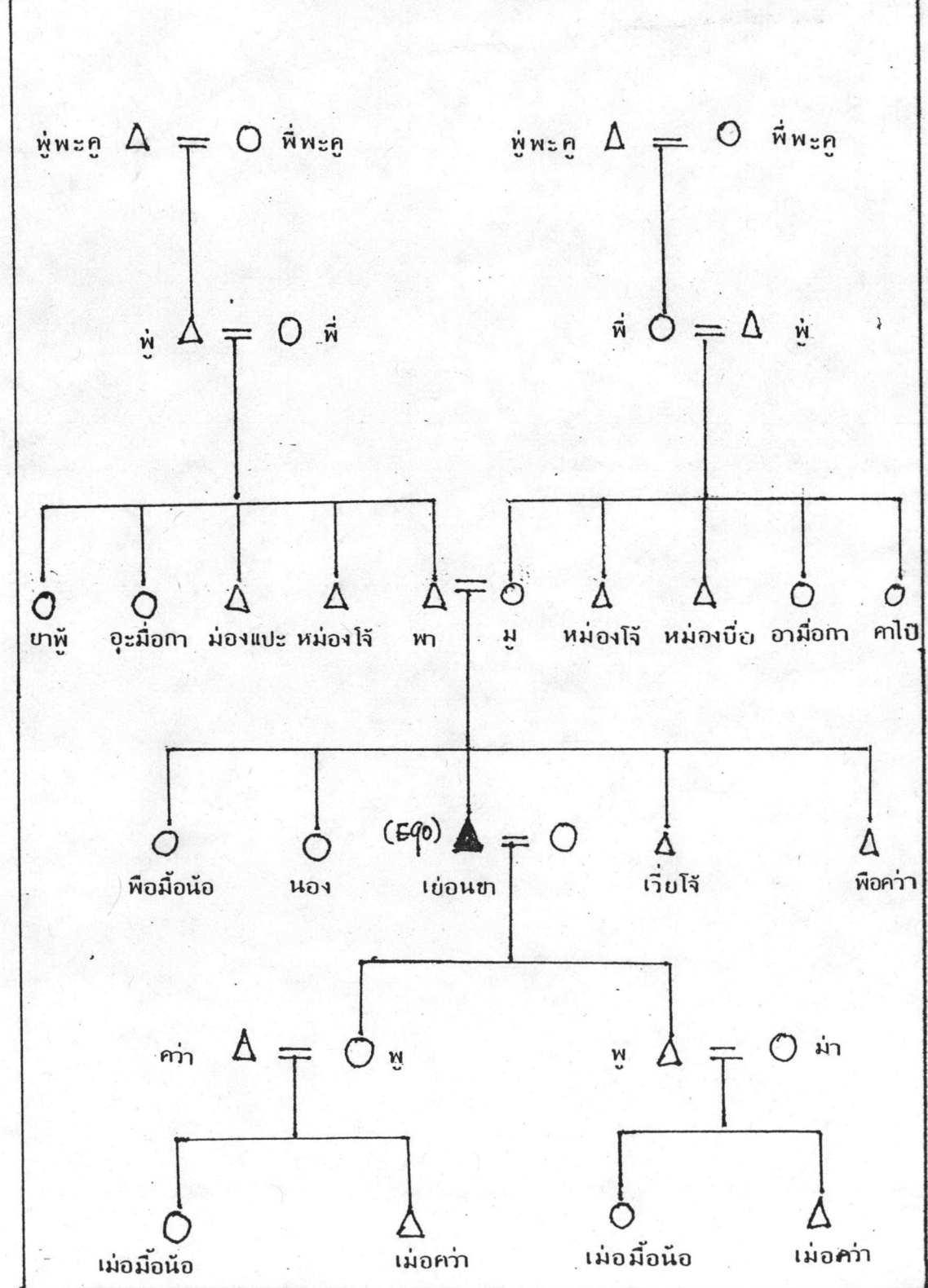
พ่อ	พา
แม่	มู
ปู่	พู่
ย่า	พี
ตา	พู่
ยาย	พี
ทวด (ชาย)	พู่คะกู
ทวด (หญิง)	พีพะกู
ลุง (พี่พ่อ)	หม่องจัจ
ลุง (พี่แม่)	หม่องจัจ
ป้า (พี่พ่อ)	อะมือกา

ศัพท์เรียกเครือญาติภาษาไทย

ศัพท์เรียกเครือญาติภาษากะเหรี่ยง

ป้า (พี่แม่)	อาเมื่อกา
อา (ชาย)	มองแปะ
อา (หญิง)	ยาหู้
น้า (ชาย)	หม่องป้อ
น้า (หญิง)	คาาปี
พี่ (ชาย)	เว็ยจ้
พี่ (หญิง)	นอง
น้อง (ชาย)	พือคว่า
น้อง (หญิง)	พือมือน้อ
หลาน (ชาย)	เม่อคว่า
หลาน (หญิง)	เม่อมือน้อ
ตัวเอง	เยอนซา
ลูกชาย, ลูกสาว	พู

แผนผังแสดงศัพท์ทางเครือญาติของกะเหรี่ยงบ้านไร่เช่า

การนับญาติของชาวกะเหรี่ยงเขานับถือว่า ถ้าใครเป็นกะเหรี่ยงจะเป็นญาติกันหมด เขาถือกันในเรื่องความเป็นเชื้อชาติเดียวกัน แต่ไม่รุนแรง เขายังมีความจงรักภักดีต่อประเทศไทยที่เขาเกิดและอาศัยว่าเป็นแผ่นดินของเขา การนับญาติและการเรียกชื่อเครือญาติของชาวกะเหรี่ยงบ้านสะเนพ่องและบ้านไร่บ้านนั้น มีการเรียกชื่อเครือญาติภาษากะเหรี่ยงคล้าย ๆ กัน บางคำก็เรียกเหมือนกัน เช่น พ่อ แม่ เรียก พา พู เหมือนกัน แต่มีบางคำไม่เหมือนกัน เช่น ลุง (พี่พ่อ) ลุง (พี่แม่) เรียก หม่องจจ บ้านไร่ป่า เรียก หม่องจจ

2. ระบบเศรษฐกิจ

บ้านไร่ป่าก่อนที่อพยพมานั้น สภาพเศรษฐกิจของชาวกะเหรี่ยงโดยทั่วไป เป็นระบบเศรษฐกิจแบบเลี้ยงตนเอง ซึ่งมีครอบครัวเป็นหน่วยผลิต แรงงานนั้นได้แก่สมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลักของกะเหรี่ยงได้แก่การเกษตรกรรม คือการเพาะปลูกเพื่อยังชีพและใช้สอยในครัวเรือน และถ้ามีเหลือใช้ก็จะนำไปขายที่ตลาดของผาภูมิพิชที่ปลูกได้แก่ ข้าว พริก (พริกกะเหรี่ยงเป็นพริกเมล็ดเล็กและเผ็ดกว่าพริกไทย เป็นที่นิยมสำหรับคนพื้นราบ) ถั่วฝักยาว กล้วย ฝรั่ง พักทอง ข้าวโพด ถั่ว เผือก ฯลฯ เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน เท่านั้น และปลูกพืชผักไว้รอบ ๆ บ้าน การปลูกพืชผักนี้ไม่มีการใช้สารเคมี ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืชแต่อย่างใด เพราะพื้นดินเป็นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรได้ผลดี น้ำอุดมสมบูรณ์เพียงพอแก่การเพาะปลูก นอกจากนี้ชาวกะเหรี่ยงก็ยังเลี้ยงสัตว์ เช่น หมู ไก่ เป็ด ไข่บริกหรือเพื่อประกอบพิธีกรรม การผลิตข้าวหรือเพาะปลูกของชาวกะเหรี่ยงไว้เพื่อบริโภคในครอบครัวมากกว่าขาย ชาวกะเหรี่ยงถือเรื่องปากท้องเป็นสำคัญ แต่ก็ยังต้องการสิ่งอื่นอีก เช่น กะปิ น้ำมัน เนื้อ น้ำมัน น้ำมันพืช น้ำมันก๊าดก็หาซื้อได้จาดันหมู่บ้าน สำหรับกับข้าวที่เป็นพืชผักปลูกไว้รอบ ๆ บ้าน และปลาที่หาได้จากห้วยน้ำ ซึ่งไหลตลอดปี นาน ๆ จึงจะเข้าไปในอำเภอทองผาภูมิชื่อของแห้งและสิ่งจำเป็นมาเก็บไว้ใช้นาน ๆ จึงทำให้ชาวกะเหรี่ยงมีความเป็นอยู่อย่างพึ่งตนเองได้

ปัจจุบันบ้านไร่ป่าอพยพมาอยู่ที่การไฟฟ้าฝายผลิต ทำการจัดสรรที่ดิน สำหรับปลูกบ้าน ไร่ครอบครัวละ 1 ไร่ และที่ดินทำกินครอบครัวละ 14 ไร่ รวม 15 ไร่ จึงทำไร่ครอบครัว ลูกที่อยู่สามะไรครัวเดียวกับพ่อแม่จะไม่ได้แบ่งที่ดิน ไร่ เพราะเขาถือเป็นครอบครัวเดียวกับพ่อแม่ ลูกจึงไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ทำให้พวกนี้อพยพออกจากหมู่บ้านไปหางานทำในเมืองหรือกรุงเทพฯ ฯ หลายครอบครัว จากการที่ผู้วิจัยสอบถามชาวบ้านว่าอยู่ที่ใหม่ดีหรือไม่ และอยากมาอยู่หรือเปล่า เขาบอกว่าไม่อยากมาอยู่ที่ใหม่ เพราะดินไม่ดีและปลูกพืชต่าง ๆ ได้ผลผลิตไม่ดี จะต้อง ไร่ปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ความเป็นอยู่ในด้านวัตถุ เช่น ไฟฟ้า ถนน น้ำ ฯลฯ ดีขึ้น แต่ว่าเมื่อมีสิ่งเหล่านี้ ทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านเริ่มเปลี่ยนแปลง ต้องหาเงินเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โทรทัศน์ ตู้เย็น เพื่อที่จะให้ตนมีหน้าตาในชุมชนทัดเทียมคนอื่น

การเกษตรกรรมชาวกะเหรี่ยงบ้านไร่ป่าปลูกข้าวไร่เป็นสำคัญ ในการดำรงชีวิตทุกครัวเรือนและก็ทำไร่อย่างอื่นด้วย เช่น การปลูกข้าวไร่ ถั่วเหลือง และผลไม้ปลูกไว้ขายและบริโภค การทำไร่ของชาวกะเหรี่ยงนั้นเขาจะปลูกข้าวเมื่อฝนตกหนัก แล้วปล่อยพื้นดินทิ้งไว้ให้ชุ่มชื้นและอากาศเย็นพอสมควร เขาจะเริ่มเพาะปลูก เขาทำไร่ลงเตียน ดินร่วนซุย และใช้แทรกเตอร์ไถที่ดิน ไร่เสียมเจาะดินเป็นหลุมเล็ก ๆ ห่างกันประมาณ 1 คืบเศษเป็นแถว ๆ ไร่ ผู้ที่มีหน้าที่ขุดหลุมก็ขุดไปเรื่อย ๆ และมีคนหยอดเมล็ดข้าวเดินตามหลัง เขาจะใช้มือกำเมล็ดข้าวขึ้นมาแล้วหยอดลงไปหลุม หลุมละประมาณ 5 - 10 เมล็ดด้วยความชำนาญ เมื่อหยอดเสร็จก็กลับหลุม เพื่อกันไม่ให้แมลงมากินข้าวที่หยอดไว้ และคอยตายหญ้าที่ขึ้นในไร่ มิฉะนั้นข้าวจะเจริญเติบโตช้า

ปัญหาในเรื่องน้ำทำการเกษตรนั้น ไม่ค่อยเพียงพอ เพราะในหน้าแล้ง น้ำในห้วยน้ำขุ่นก็แห้ง อาศัยน้ำฝนก็ไม่แน่นอน จึงต้องหาทางทำฝายกั้นน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้ง ซึ่งกำลังจะลงมือสร้าง เพราะว่างงบประมาณทางราชการยังไม่ถึง แต่ชาวบ้านก็เริ่มลงมือทำฝายไปก่อนโดยขอแรงชาวบ้านทำในส่วนเล็กน้อย สำหรับส่วนใหญ่จะต้องรอเงินสร้างงานในชนบท ทำนานั้นทำไม่ได้ทำแต่ข้าวไร่ เพราะ

าใช้น้ำน้อย และในปี 2533 ข้าวได้ผลผลิตไม่ดี เพราะว่าฝนไม่ตก และน้ำไม่เพียงพอแก่การทำไร่ข้าว

เมื่อชาวบ้านทำการเกษตรไม่ได้ผล ในปีต่อไปจะต้องยืมเงินมาลงทุน ฉะนั้นชาวบ้านจะไปกู้สหกรณ์การเกษตรบ้านลาบิล็อก (แปลง 2) เพราะว่าชาวบ้านที่นี่จะเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรทุกครัวเรือน และในการกู้เงินแต่ละครั้งได้คนละ 20,000 บาท ต้องมีผู้ค้ำประกัน 2 คน เสียดอกเบี้ยร้อยละ 15 ต่อปี เมื่อเก็บผลผลิตในไร่ก็เอาไปขายให้แก่สหกรณ์การเกษตร เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรในการขายพืชผลได้ราคายุติธรรม โดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง

อาชีพชาวกะเหรี่ยงบ้านไร่ป่า มี 3 อาชีพ คือ

1. การเกษตร มีการปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด ผัก พริก ถั่วเหลือง ฯลฯ ส่วนใหญ่จะเอาไปขายมากกว่าจะเอาไปบริโภค
2. การรับจ้าง รับจ้างทำไร่ในหมู่บ้าน รับจ้างทำไม้ในป่า หรือไปรับจ้างทำงานในเมือง เขาจะพยายามทำงานเพื่อให้ครอบครัวได้มีเงินแก่การครองชีพ
3. ค้าขาย เป็นการค้าขายพืชไร่หรือรับซื้อพืชไร่ไปขายอีกต่อหนึ่ง พืชที่ค้าได้แก่ ข้าว ข้าวโพด พริก ผัก พักทอง โดยเฉพาะพริกนั้นเป็นที่ต้องการของตลาดราคาดี และยังมีการค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ในหมู่บ้าน เช่น ร้านขายของชำซึ่งเป็นของใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ผงชูรส ผงซักฟอก น้ำตาล แป้ง ฯลฯ ส่วนกับข้าว เนื้อ กุ้ง ปลา ไข่ ผัก ผลไม้ จะมีรถเข้ามาขายในหมู่บ้านเวลาบ่ายเป็นประจำวันหรือถ้าต้องการซื้อมาก ก็จะไปซื้อที่ตลาดทองผาภูมิ

นอกจากการเกษตร การรับจ้าง และค้าขายแล้ว ชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านนี้มีการเลี้ยงสัตว์ด้วย

เมื่อก่อนนี้ชาวบ้านจะเลี้ยงวัว ควาย ไข่ เป็ด ไข่บริโภค โดยเฉพาะไข่ เขาเลี้ยงกันเกือบทุกครัวเรือน เพราะว่าใช้ทำอาหารประกอบพิธีกรรมในหัวผีบรรพ

บุรุษ หรือใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และมีหมอผีเป็นผู้ประกอบพิธีกรรม แต่ใน
ปัจจุบันชาวบ้านเลี้ยงไก่ หมู เป็ด วัว ควาย ไว้เพื่อขายมากกว่า

ชาวกะเหรี่ยงมีรายได้ไม่แน่นอน คนที่ทำหลายอาชีพก็จะมีรายได้มาก
และชาวกะเหรี่ยงที่บ้านไร่ป่า มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 9,982 บาทในปี 2533

รายจ่ายที่สำคัญของกะเหรี่ยงเป็นรายจ่ายทั้งบริโภคและอุปโภค เพราะว่า
เมื่อชาวบ้านติดต่อกับบุคคลภายนอกมากขึ้น และการคมนาคมสะดวกขึ้น ทำให้ราย
จ่ายของชาวบ้านมีทั้งที่เป็นเรื่องอาหารการกิน เที๋ย พักผ่อน เครื่องนุ่งห่ม เครื่อง
อำนวยความสะดวก มีมากจึงทำให้รายจ่ายมาก

กิจกรรมทางเศรษฐกิจบางอย่างในหมู่บ้าน

หมู่บ้านไร่ป่ามีโรงสี ซึ่งเป็นโรงสีขนาดเล็กของผู้ใหญ่บ้านคนเก่า ตั้งขึ้น
เมื่อปี พ.ศ. 2527 ใช้น้ำมันรถล่า กับเครื่องจักร รับสีข้าวให้ชาวบ้านในหมู่บ้านโดย
คิดราคาสีข้าวเปลือกปีบละ 1 บาท แต่โรงสีจะต้องได้ราและปลายข้าว เท่าที่สอบ
ถามผู้ใหญ่บอกว่าส่วนมากจะมาสีก้าวที่โรงสีนี้ ซึ่งมีเพียงแห่งเดียว และผู้ใหญ่ยังรับ
จানাข้าวเขียวด้วย (คือข้าวที่ยังไม่แก่)

บางครอบครัวก็มีครกกระเดื่อง ซึ่งเป็นครกที่เหมือนกับบ้านสะเนฟ่อง แต่
ไม่ค่อยมีใครใช้ครกกระเดื่อง เพราะเสียเวลาและเหนื่อย

แหล่งเงินในยามขัดสน

การคมนาคมในหมู่บ้านไร่ป่านั้นสะดวก จึงทำให้ชาวกะเหรี่ยงติดต่อกับ
บุคคลภายนอก และยอมรับสิ่งต่าง ๆ เข้ามาในสังคมของตน การซื้อขายจึงเป็นสิ่ง
จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต เงินนั้นเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะชาวบ้านส่วนใหญ
จะทำการผลิตไว้เพื่อขายมากกว่าบริโภคในครัวเรือน และใช้จ่ายเงินมากาน

หลาย ๆ ด้าน ผู้วิจัยจึงถามว่าถ้าไม่มีเงินใช้จ่ายในครอบครัวหรือลงทุนทำการเกษตร จะไปหาแหล่งเงินกู้ได้ที่ไหน ได้รับคำตอบว่าจะกู้สหกรณ์การเกษตรเป็นจำนวนร้อยละ 90 และกู้จากญาติพี่น้องร้อยละ 10 เพราะชาวบ้านเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ทุกครัวเรือน

การถือครองที่ดิน

สมัยก่อนการถือครองที่ดินในหมู่บ้านไร่บ้ำก่อนอพยพนั้นขึ้นอยู่กับว่าใครสามารถที่จะถางป่าให้รังเตียนเพื่อทำการเพาะปลูก ถางได้เท่าไรก็จะเป็นเจ้าของได้เท่านั้น และมีสิทธิ์ในที่ดินเท่าที่ตนทำได้ และเมื่อเป็นเจ้าของที่ดินทำการเกษตรก็จะไปขึ้น สท.ก 1 หรือใน ภ.ท เพื่อที่จะเสียภาษีที่ดิน แต่ละครอบครัวนั้นมีที่ดินไม่ต่ำกว่า 25 ไร่ และบางคนก็มีที่ดินเป็นร้อยไร่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถและความขยันของตน ฉะนั้นเมื่ออพยพเข้ามาอยู่ที่จัดสรร จึงทำให้แต่ละครอบครัวจำกัดที่ดินครอบครัวละ 14 ไร่ ซึ่งไม่เพียงพอแก่คนในครอบครัว และทำให้คนที่รวมอยู่กับครอบครัวพ่อแม่ไม่มีสิทธิ์ที่จะได้ที่ดินของการไฟฟ้าจัดสรร แต่จากการสอบถามผู้ใหญ่ว่าที่ดินจัดสรรควรจะเป็นของชาวกะเหรี่ยงที่อพยพมา แต่ก็มีบางแปลงที่เป็นสิทธิ์ของคนไทย ซึ่งไม่เคยอยู่บ้านไร่บ้ำเดิม อาจเป็นเพราะตอนนี้มีการขายสิทธิ์ที่ดิน ราชการเปลี่ยนชื่อเจ้าของสิทธิ์ แต่ทำนิติกรรมซื้อขายไม่ได้

ความขัดแย้งในการถือครองที่ดิน

เท่าที่ผู้วิจัยได้สอบถาม ยังไม่เคยมีการขัดแย้งในเรื่องการถือครองที่ดิน เพราะทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้มีการชี้ให้ดูเขตที่ดิน แต่ละคนก็รู้ว่าอาณาเขตของเขายู่ตรงไหน หรือบางทีเขาก็จะปลูกต้นไม้เป็นแนวเขตที่ดิน และไม่มีการบุกรุกที่ดินของคนอื่น ปัจจุบันนี้การถือครองที่ดินนั้นตกเป็นของคนภายนอกหลายแปลง ซึ่งเป็นนายทุนกว้ซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไร ราชการเปลี่ยนชื่อเจ้าของสิทธิ์ เพราะว่าการซื้อขายที่ดินทำไม่ได้ แต่เปลี่ยนชื่อเจ้าของสิทธิ์ได้ ถ้าเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ชาวกะเหรี่ยงก็คงจะไม่มีที่ทำกิน จะต้องไปหาที่อยู่ใหม่ หรือต้องเช่าที่ดิน

ทำกินแน่นอน

3. ระบบการเมืองการปกครอง

ระบบการปกครองในหมู่บ้านไร่ป่า มีทั้งแบบการปกครองตามระเบียบราชการและการปกครองตามจารีตประเพณี ซึ่งส่วนที่เห็นได้ชัดคือ การปกครองตามระเบียบราชการดังจะกล่าวถึงต่อไป

การปกครองตามระเบียบราชการ

ส่วนที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยราชการต่าง ๆ ที่มีระดับต่ำกว่าจังหวัด คือ อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน การปกครองในแต่ละระดับต่างก็มีหัวหน้าเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนของตน การปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานของหน่วยเหล่านี้จะต้องดำเนินไปตามนโยบายและคำสั่งจากระดับที่สูงกว่า กล่าวคือ ในระดับอำเภอจะมีนายอำเภอ เป็นหัวหน้าทำการปกครองอยู่ในความรับผิดชอบ และจะประกอบไปด้วยตำบลต่าง ๆ และมี กำนันเป็นผู้ปกครองดูแลตำบลซึ่งมีหมู่บ้านต่าง ๆ ที่มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองดูแลแทน

การจัดการปกครองตามระเบียบราชการในหมู่บ้านไร่ป่า เป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นจากภายนอก คือ รัฐบาลไทย หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านหนึ่งใน 15 หมู่บ้านหรือหมู่ที่ 12 ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีกำนันไพรัช ถนอมวงศ์ อายุ 37 ปี เชื้อชาติไทย บิดาของนายไพรัชเคยเป็นกำนันมาก่อนที่จะถึงแก่กรรมผู้ใหญ่บ้านไร่ป่าชื่อ นายระยี ศรีเรือง อายุ 38 ปี มีเชื้อสายกะเหรี่ยง ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในหมู่บ้าน และได้รับเลือกตั้งจากทางราชการเมื่อปี พ.ศ. 2532 มาจนถึงปัจจุบัน

การปกครองภายในหมู่บ้านไร่ป่า

การเลือกตั้งผู้ใหญ่วillage เป็นการลงมติของชาวบ้านทั้งหมู่บ้าน ที่มาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้ใหญ่วillage ของตน และวันที่ 6 ของทุกเดือนชาวบ้านจะไปประชุมพร้อมกันที่บ้านผู้ใหญ่วillage ผู้ใหญ่วillage จะออกเสียงตามสายในหมู่บ้านเพื่อให้ลูกบ้านมาประชุมประจำเดือน

การเลือกตั้งผู้ใหญ่วillage มีหลักคือ ประชาชนในหมู่บ้านจะเป็นผู้เลือกตั้งผู้ใหญ่วillage คณะกรรมการคือ นายอำเภอ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งกำนันและผู้ใหญ่วillage อีก 1 คน การเลือกตั้งผู้ใหญ่วillage นั้นต้องประกาศให้รู้กันในหมู่บ้านล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วัน ผู้สมัครแข่งขันเป็นผู้ใหญ่วillage จะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายก็ได้ ที่มีสัญชาติไทย อายุอย่างต่ำ 25 ปี แต่ไม่เกิน 60 ปี มีสามะรณรงค์และภูมิลำเนาอยู่ภายในหมู่บ้าน ไม่พิการ หรือเสื่อมเสียชื่อเสียง และมีความรู้ไม่ต่ำกว่าระดับประถมศึกษาตอนต้น อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี เว้นเสียแต่ตาย ลาออก หรือหมู่บ้านถูกยุบ นอกจากนั้นอาจพ้นจากตำแหน่ง ถ้าหากไม่อยู่ในหมู่บ้านของตนเกิน 3 เดือน หรือประชาชนมีสิทธิ์เลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ร้องขอ หรือผู้ว่าราชการมีคำสั่งให้ออกจากตำแหน่ง เมื่อเห็นว่ามีอุปสรรคหรือเสียหายหรือไม่มีความสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งต่อไป

หน้าที่ของผู้ใหญ่วillage ที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการ คือ เป็นผู้ปกครองดูแลรักษา ความสงบของหมู่บ้าน ระวังข้อพิพาทของคนในหมู่บ้าน รับแขกที่มาเยี่ยมเยียนหมู่บ้าน เป็นตัวแทนของลูกบ้านในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐบาล คอยเป็นหูเป็นตาดูแลสอดส่องบุคคลแปลกหน้าที่เข้ามาในหมู่บ้าน ท้าการจดบันทึกและรายงานเกี่ยวกับจำนวนประชากรในหมู่บ้าน จำนวนคนเกิด คนตาย จำนวนเด็กที่เข้ารับการศึกษา จำนวนผู้อพยพย้ายถิ่นเข้าและออกจากหมู่บ้าน นอกจากนี้ผู้ใหญ่วillage และผู้ช่วยผู้ใหญ่วillage ยังจะต้องไปประชุมที่อำเภอทุก ๆ เดือน เพื่อรับทราบข่าวสาร และคำสั่งจากอำเภอมาปฏิบัติที่หมู่บ้านไร่ป่า ผู้ใหญ่วillage จะนำข่าวสารมาแจ้งทุกวันที่ 6 ดังที่กล่าวมาแล้ว สำหรับค่าตอบแทนผู้ใหญ่วillage และผู้ช่วยผู้ใหญ่วillage จะได้รับเงินเดือนจากทาง

ราชการ สวัสดิการรักษายาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร ส่วนกรรมการหมู่บ้านไม่ได้รับ
ค่าตอบแทน

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านคือ ผู้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ใหญ่บ้าน มีอยู่ 2 ประเภท คือ

- ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง 1 หมู่บ้านละ 2 คน แต่ถ้าจำเป็นก็เพิ่ม
ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากกระทรวงมหาดไทย แต่หมู่บ้านไร่ป่ามีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่าย
ปกครอง 2 คน เป็นชาวกะเหรี่ยง

- ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ทำหน้าที่ช่วยทางด้านการป้องกัน
การปราบปราม รักษาความสงบภายในหมู่บ้าน มีจำนวน 2 คน เป็นชาวกะเหรี่ยง

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจะได้รับการคัดเลือกจากผู้ใหญ่บ้านและกำนัน แล้วแจ้ง
ไปยังอำเภอเพื่อออกหนังสือแต่งตั้งเป็นหลักฐานทางราชการ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านทั้ง
2 ประเภท อยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 5 ปี แต่อาจพ้นจากตำแหน่งได้เช่นเดียวกับ
ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน

กรรมการหมู่บ้าน คือ กลุ่มบุคคลในหมู่บ้านที่ทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะและ
คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านที่เป็นอำนาจหน้าที่ของ
ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน (ประธาน) ผู้ช่วยผู้ใหญ่
บ้าน 2 ท่าน และผู้มีวุฒิ จำนวนอย่างน้อย 2 คน ซึ่งประชาชนในหมู่บ้านเลือกตั้งขึ้น
ผู้ใหญ่บ้านอาจจะเรียกประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นครั้งคราว หรือ เห็นสมควร
หรือมีกรรมการไม่น้อยกว่าครึ่งขอให้มีการประชุมเพื่อตกลงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ข้อพิพาทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหมู่บ้าน

เมื่อเกิดข้อพิพาทหรือมีเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน เรื่องมักจะยุติ
ที่ผู้ใหญ่บ้านหรือถ้าเป็นเรื่องร้ายแรง เช่น การสูบบุหรี่เสพติด หรือการค้าขายเสพติด
การตัดไม้ทำลายป่า ผู้ใหญ่บ้านจะส่งผู้ทำผิดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินคดีตาม

กฎหมายบ้านเมืองต่อไป แต่ถ้าเป็นเรื่องทะเลาะเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็จะตัดสินให้ และ
เกลี้ยกล่อมให้เลิกแล้วต่อกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างชาวกะเหรี่ยงกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลในการปกครอง

ความสัมพันธ์ระหว่างชาวกะเหรี่ยงกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นแบบทางการ
มากกว่า เท่าที่ผู้วิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ยังมีมากกว่าชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้านสะเนพ่อง
การติดต่อมีเป็นครั้งคราว และเป็นการติดต่อผ่านมาทางผู้ใหญ่บ้านเป็นส่วนใหญ่ เพื่อ
นำข่าวสารมาให้ลูกบ้านรับทราบ ให้ปฏิบัติหรืองดเว้น ตามที่ราชการสั่งมา และการ
ที่ชาวบ้านจะเรียกร้องให้ทางราชการทำ เช่น ในหมู่บ้านไม่มีน้ำใช้ในหน้าแล้ง ขอ
ให้ทางราชการช่วยสร้างฝายเก็บกักน้ำจากงบการสร้างงานในชนบท และชาวบ้าน
ก็มีส่วนร่วมทางด้านแรงงาน และถ้ามีปัญหาเรื่องศัตรูพืชมาทำลายพืชผลเสียหาย ก็ขอ
ให้เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอหรือตำบลมาช่วยหาทางแก้ไขให้กับชาวบ้าน หรือในเรื่อง
ราคาพืชผลตกต่ำก็จะทำให้ทางราชการหาทางช่วยเหลือพยุงราคาไว้ไม่ให้ขาดทุน
หรืออาจจะขอพันธุ์พืชที่ปลูกแล้วได้ผลผลิตดี เป็นที่ต้องการของตลาด

ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นชาวกะเหรี่ยง เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง
เจ้าหน้าที่บ้านเมือง พบว่า

ตารางที่ 16 ความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เจ้าหน้าที่ของรัฐ	รู้จักคุ้นเคย	ไม่รู้จักเลย
นายอำเภอ	100	-
ผู้ใหญ่บ้าน	100	-
กำนันตำบลทองพางุมิ	100	-
ครูใหญ่โรงเรียนบ้านไร่ป่า	100	-
เจ้าหน้าที่อนามัย	54.50	45.50
เกษตรตำบล	38.45	61.55
พัฒนากรตำบล	23.50	76.50

จากคำตอบที่ได้มาทำให้เราทราบว่า ชาวกะเหรี่ยงรู้จักคุ้นเคยกับบุคคล ทั้งที่อยู่ใกล้ตัวและไกลตัว และเป็นผู้ที่สนใจในการเมือง เพราะได้มีการติดต่อกับ ทางราชการ ถ้าเขามีเรื่องเดือดร้อนจะเข้าไปพบกับนายอำเภอ กำนัน หรือผู้ใหญ่ บ้าน การคมนาคมสะดวก ง่ายแก่การติดต่อ

จากที่ผู้วิจัยได้สอบถามเรื่องเจ้าหน้าที่ทางราชการว่ามีความสัมพันธ์ใน ทางใด เขากล่าวว่า ชาวกะเหรี่ยงส่วนน้อยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด คุ้นเคยกับ เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นการส่วนตัว นอกจากติดต่อทางราชการ และผู้วิจัยถามชาว กะเหรี่ยงรู้จักเจ้าหน้าที่และคุ้นเคย เขาตอบว่าเขาคุ้นเคยรู้จักชื่อและเห็นตัว พูดคุย ด้วย จึงตอบคำถามว่ารู้จักคุ้นเคย

การเลือกตั้ง

ในหมู่บ้านไร่ป่า ผู้วิจัยถามชาวบ้านว่าเคยไปเลือกตั้งอะไรบ้าง เขาตอบ ว่าเขาเคยไปเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาจังหวัด (สจ.) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ซึ่งในการเลือกตั้งแต่ละครั้งจะต้องมีเจ้าหน้าที่มาอธิบายให้ชาวบ้านทราบถึงวิธีการที่จะไปเลือกตั้งต้องทำอะไรบ้าง และจะเลือกบุคคลประเภทไหน อย่าเห็นแก่อำมีสสินจ้าง เลือกคนที่คิดว่าจะทำให้หมู่บ้าน ประชาชน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำการพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญ อย่าเห็นแก่เงินที่เขาหยิบยื่นให้

โครงการพัฒนาต่าง ๆ ในหมู่บ้านร่ำป่า

การดำเนินงานเพื่อพัฒนาหมู่บ้านของคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้แก่การจัดสร้างฝาย เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง โดยใช้งบประมาณการสร้างงานในชนบท (กสข.) ในปี พ.ศ. 2533 ได้สร้างฝายกักน้ำในฤดูแล้ง ซึ่งน้ำในลำห้วยและบ่อน้ำที่สร้างไว้ นั้นไม่พอใช้ทำการเกษตรแต่พอใช้ภายในบ้าน ในปี พ.ศ. 2527 ได้สร้างท่อน้ำเข้าหมู่บ้านแต่น้ำก็ไหลไม่ตลอดปี คณะกรรมการต้องการให้ชาวบ้านมีน้ำใช้และน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ จึงร่วมมือกันทุกฝ่าย เพื่อที่จะทำให้ชาวบ้านมีน้ำใช้ตลอดปีโดยไม่เดือดร้อน

โครงการอื่น ๆ ที่คณะกรรมการหมู่บ้านได้คิดขึ้นเพื่อเป็นการช่วยเหลือชาวบ้าน และพัฒนาหมู่บ้าน ได้แก่

1. กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน จะเก็บจากการที่ชาวบ้านทำผิดจากแบบแผนที่กำหนดไว้ เช่น ถ้าใครไม่สร้างส้วมไว้ที่บ้าน ครอบครัวยิ่งเข้าไปถ่ายในป่าจะโดนปรับครั้งละ 50 บาท เงินจำนวนนี้กักเก็บไม่ได้ เพราะว่าจะเก็บไว้ทำประโยชน์ในหมู่บ้าน
2. เงินฌาปนกิจศพ เมื่อมีคนตายในหมู่บ้าน กรรมการจะช่วยรวบรวมเงินแต่ละบ้านแล้วแต่จะให้ แล้วนำไปให้แก่ครอบครัวผู้ตาย เพื่อเป็นการร่วมทำบุญและช่วยเหลือทำศพ
3. การสร้างส้วม เพื่อให้ชาวบ้านได้มีส้วมใช้อย่างถูกสุขลักษณะ และไม่ช่วยแพร่เชื้อโรคระบาดในหมู่บ้าน เป็นการป้องกันโรคอย่างหนึ่ง แต่ก็ยังมีบางบ้านที่สร้างส้วมแบบส้วมหลุม โดยไม่มีน้ำราด เพราะว่าเขาไม่มีเงินสร้างส้วมชนิดนั้นเอง

การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็น การพัฒนาหมู่บ้าน การป้องกันรักษาความสงบภายในหมู่บ้าน อดทนแบ่งเวรยามกัน ระหว่างชายหนุ่มในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่งการหมู่บ้านจะเป็นผู้ทำการฝึกอบรม และ ชาวบ้านให้ความร่วมมือดี เพราะเขาถือว่าเป็นเรื่องของส่วนรวม ไม่ใช่ผลประโยชน์ ของใครคนใดคนหนึ่ง และถ้ามีเรื่องอะไรที่จะแจ้งให้ชาวบ้านทราบจะมีชาวบ้านมา ประชุมจำนวนร้อยละ 96.75 และถ้าใครคิดถูกระมาประชุมไม่ได้ก็จะให้คนในครอบครัวมาแทน

ในหมู่บ้านไร่ป่ามีผู้นำอย่างไม่เป็นทางการน้อยมาก เช่น ผู้อาวุโส ซึ่งมี น้อยมาก ส่วนผู้นำทางด้านพิธีกรรมนั้น เช่น หมอผี ไม่มีในหมู่บ้าน

4. ระบบการศึกษา

ประวัติการศึกษาในหมู่บ้านไร่ป่าก่อนที่จะอพยพมานั้นกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ใน ป่าลึกแถบตะวันตกของประเทศ มีความเป็นอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เป็นหมู่บ้านที่โดดเดี่ยว อิสระ อาศัยธรรมชาติเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต และแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับกะเหรี่ยงที่หมู่บ้านอื่นในอำเภอทองผาภูมิ ซึ่งอยู่ในป่าห่างไกล ไร้รถ ขาด ขาด การเดินทางต้องอาศัยการเดินทางเท้าหรืออาศัยช้าง ทำให้การติดต่อระหว่าง หมู่บ้านและสังคมภายนอกเป็นไปอย่างลำบากมาก ชาวกะเหรี่ยงเคยอยู่อย่างไรก็อยู่ เช่นนั้นมานาน ตั้งแต่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ในด้านการศึกษาของหมู่บ้านนี้ ได้รับการสนับสนุนจากทางราชการ โดยเริ่มจากการจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดน และมีตำรวจตระเวนชายแดนเป็นครูสอน และสถานศึกษาอีกแห่ง คือ วัด ซึ่งมีพระที่เป็นชาวกะเหรี่ยงเป็นผู้สอน แล้วแต่ชาวบ้านจะนำบุตรหลานไปเรียน ชาว บ้านพูดเป็นภาษากะเหรี่ยง ภาษาเขียนเป็นอักษรพม่า ชาวกะเหรี่ยงส่วนน้อยที่ศึกษา กับพระ แต่ก็ยังมีชาวกะเหรี่ยงบางคนยังไม่ได้รับการศึกษา แต่เขามาเรียนภาษา ไทย เพื่อที่จะดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างปกติสุข

ต่อมาราชการได้เล็งเห็นถึงความมั่นคงของประเทศ และกลัวว่าชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ จะทำให้เกิดความไม่มั่นคงตามแนวชายแดนของประเทศไทย จึงได้หันมาสนใจและเห็นว่าการศึกษาก็คือเป็นส่วนสำคัญที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองของรัฐบาล และความรู้ที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตตามปกติของบุคคล ดังนั้นจึงจัดให้มีการศึกษานอกระบบเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2517 โดยการริเริ่มของชาวบ้านไร่ป่าหมู่ที่ 1 ตำบลปิล็อก โดยการนำของผู้ใหญ่บ้านรชคพันธ์ ศิริพัฒน์พิเชษฐ์ พร้อมชาวบ้านในขณะนั้นได้ร่วมใจกันจัดสร้าง โดยได้รับความช่วยเหลือเรื่องทุนทรัพย์จากท่านอาจารย์วรมณี สุนทรเวช และคณะครูโรงเรียนดาราคาม กรุงเทพฯ ๗ ทุนทรัพย์จำนวน 150,000 บาท ก่อสร้างเป็นอาคารไม้แบบ ป.1 ข.มี 3 ห้องเรียน และอยู่ในความรับผิดชอบของกองกำกับตำรวจตระเวนชายแดน และให้ชื่อว่า "โรงเรียนวิเศษกุล" โดยอยู่ในอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มีเนื้อที่ทั้งหมด 8 ไร่ โดยได้รับบริจาคจากชาวบ้าน

ต่อมาเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2525 ทางกองกำกับตำรวจตระเวนชายแดนได้ทำการรอนโรงเรียนมาอยู่ในสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ มีนักเรียนในขณะนั้น 47 คน เปิดทำการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ต่อมาเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2527 ได้ทำการขนย้ายอพยพโรงเรียนเนื่องจากผลกระทบในโครงการก่อสร้างเขื่อนเขาแหลม มาอยู่ในพื้นที่จัดสรรแปลงที่ 5 (บ้านห้วยเขย่ง) คือหมู่บ้านไร่ป่า ได้ทำการก่อสร้างทดแทนให้ดังนี้ 1. อาคารเรียนแบบ ป.1 ก 3 ห้องเรียนจำนวน 2 หลัง รายแบบจังหวัด 6 ที่ บ้านพักครูแบบกรมสามัญศึกษาจำนวน 3 หลัง และเปลี่ยนชื่อโรงเรียนใหม่ว่า "โรงเรียนบ้านไร่ป่า" มีเนื้อที่ทั้งหมด 9 ไร่ 2 งาน 45 ตารางวา มีนายสุรพงษ์ ก้องเกรียงไกรเป็นครูใหญ่คนแรกของโรงเรียนบ้านไร่ป่าปัจจุบัน

ต่อมาได้มีการยกย้ายสับเปลี่ยนครูใหญ่มานับปัจจุบันคือ นายเจษฎา ภูติกาญจน์ มาแทนนายสุรพงษ์ ก้องเกรียงไกร เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2533 เป็นต้นมาจนปัจจุบัน เมื่อย้ายโรงเรียนมาอยู่จัดสรรของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้มีการ

ขยายการศึกษาในโรงเรียน โดยสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งเป็นชั้นสูงสุด และปัจจุบันมีนักเรียนชาย 51 คน หญิง 50 คน

การเรียนการสอนในโรงเรียน

ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านไร่ป่า ได้ดำเนินการสอนเมื่อปี พ.ศ. 2525 ซึ่งอพยพมาอยู่ที่ใหม่ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2525 นักเรียนส่วนใหญ่พูดภาษาไทยได้ดี ภาษาจึงไม่เป็นปัญหาในการเรียนการสอน อัตราเข้าชั้นใหม่ค่อยมีเพราะนักเรียนขยันมาโรงเรียนสม่ำเสมอ และสนใจในการเรียน นักเรียนบรรลุจุดประสงค์ตรงตามหลักสูตรที่ตั้งไว้ ผู้ปกครองนักเรียนเห็นความสำคัญจึงสนับสนุนบุตรหลานของตนให้เข้าเรียนหนังสือ ผู้ปกครองจะพาบุตรหลานไปเข้าเรียนเมื่ออายุเข้าเกณฑ์ และเมื่อเรียนจบชั้นสูงสุดของโรงเรียน ถ้าครอบครัวที่มีฐานะดีก็จะพาบุตรหลานไปเรียนต่อในอำเภอหรือในเมือง

การเรียนการสอนในโรงเรียน ครูใหญ่และครูผู้สอนได้สอนตรงตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ในปี พ.ศ. 2525 คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ กาญจนบุรี ได้เปิดขยายการศึกษาภาคบังคับถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) พ.ศ. 2525 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จัดโครงการจัดทำสื่อนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อใช้ทดลองในโรงเรียนขนาดเล็กที่สุด โรงเรียนบ้านไร่ป่าจึงได้เข้าโครงการทดลองใช้สื่อนวัตกรรมของ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี (โรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนมีจำนวนห้องเรียนชั้นละ 1 ห้องเรียน และนักเรียนเฉลี่ยห้องละ 15 คนลงมา) อัตราส่วนนักเรียนต่อครูตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ คือ อัตราเฉลี่ยทั้งโรงเรียน นักเรียน 20-25 คนต่อครู 1 คน โครงการนี้เน้นเรื่องการเรียนด้วยตนเองของนักเรียน เพื่อส่งเสริมवलประสบการณ์กลุ่มวิชาต่าง ๆ เช่น กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ วัตถุประสงค์ในการจัดหลักสูตรกลุ่มวิชาเหล่านี้ ก็เพื่อที่จะให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เลย และในการใช้สื่อการเรียนสำเร็จรูป ซึ่งมีทั้งเนื้อหาสาระของวิชา พร้อมทั้งแบบฝึกหัดและคำเฉลย

นักเรียนปัจจุบัน (พ.ศ.2534) ของโรงเรียนบ้านไร่ป่ามีจำนวน 101 คน เป็นนักเรียนชาย 51 คน หญิง 50 คน ครูประจำการรวมทั้งครูใหญ่ 7 คน เปิดทำการสอน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และมีชั้นเด็กเล็ก จำนวน 6 ห้อง ห้องกิจกรรม 1 ห้อง ภารโรง 1 คน

สำหรับวุฒิทางการศึกษาของครูโรงเรียนบ้านไร่ป่า สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี 4 คน ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (อนุปริญญา) 3 คน

ตารางที่ 17 จำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนปี 2530 - 2534 ในหมู่บ้านไร่ป่า

ปี	ชาย	หญิง	รวม
2530	55	44	99
2531	47	46	93
2532	50	49	99
2533	49	54	103
2534	51	50	101

(ที่มา : ข้อมูลสมุดบันทึกรายงานประจำปีโรงเรียนบ้านไร่ป่า : 2534)

ทัศนคติของชาวกะเหรี่ยงที่มีต่อการศึกษา

สมัยก่อนที่จะอพยพโรงเรียนบ้านไร่ป่ามาอยู่ที่จัดสรรการไฟฟ้าฝ่ายผลิต กะเหรี่ยงส่วนใหญ่คบค้าสมาคมกับคนในกลุ่มของตน เนื่องจากการคมนาคมทางไกล ความเจริญ จึงยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ผู้ปกครองจะใช้แรงงานของเด็ก งานการดูแลน้องท้าวไร่ช่วยพ่อแม่ แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ผู้ปกครองสนับสนุนลูกของตนให้เรียนหนังสือ จนกระทั่งเมื่อบ้านไร่ป่าได้อพยพมาอยู่ที่ใหม่มีการติดต่อกับบุคคลภายนอก โดยเฉพาะคนไทยเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ชาวกะเหรี่ยงเหล่านี้เห็นความสำคัญของการ

ศึกษา อย่างน้อยก็ติดต่อกับคนไทย จึงต้องมีความรู้ อ่าน เขียน พูด ภาษาไทย ได้ เพื่อติดต่อทางการค้า และการติดต่อทางราชการ มีเจ้าหน้าที่ทางราชการ เช่น ครูผู้ใหญ่ว่าน คอยแนะนำชี้แจงว่าการส่งบุตรหลานเข้าเรียนหนังสือนั้นมีประโยชน์อะไรบ้าง ทั้งการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดี การปรับตัวให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่ และรู้เรื่องการรักษาสุขภาพอนามัย อาหาร ความสะอาด การป้องกันโรค ทำให้กะเหรี่ยงเหล่านี้รู้จักพัฒนาตนเองและหมู่บ้านของตนให้ก้าวหน้า และเมื่อบุตรของตนเรียนสูงมีความรู้มากก็จะทำให้เขาได้มีงานที่ดีทำ

ชาวกะเหรี่ยงนั้นสนับสนุนให้บุตรของตนได้เข้าเรียนหนังสือจนชั้นสูงสุด และถ้าเขามีเงินเขาก็จะส่งไปเรียนต่อในเมือง และเมื่อเรียนจบแล้วเขาก็จะทำงานในเมือง รดอยไม่กลับไปทำไร่อีก เพราะว่าการทำไร่ปัจจุบันนี้ต้องลงทุนมาก และผลผลิตที่ได้ไม่คุ้มทุนที่ลงไป เขาจึงอยากให้บุตรหลานทำงานสบายในเมืองซึ่งมีรายได้ดี

การเรียนของเด็กกะเหรี่ยง

ในการประชุมหมู่บ้านทุกเดือน ผู้ใหญ่ว่านจะนำเรื่องทางราชการมาบอกให้ชาวบ้านทราบ และเมื่อเปิดเทอมก็บอกว่าถ้าใครมีบุตรหลานเข้าเกณฑ์เรียนหนังสือได้ ก็ต้องพาเข้าโรงเรียน และถ้าใครไม่ทำตามกฏระเบียบจะมีโทษทางกฎหมาย ถ้าใครจะไม่เรียนจะต้องขออนุญาตจากทางราชการขอยกเว้นการเข้าเรียน แต่ต้องมีเหตุผลที่สมควร ในการรับเด็กกะเหรี่ยงเข้าเรียนในชั้นเริ่มแรก ครูก็จะสอนภาษาไทย ให้พูดไทย ว่าเข้าใจภาษาไทยดีไหม เพราะเขาจะได้คัดเด็กที่พอจะพูด ฟังภาษาไทยได้ดี พอใช้ หรือพูดไม่ได้ ฟังภาษาไทยไม่ได้ไว้พวกเดียวกัน จะทำให้ง่ายแก่การสอนเด็กกะเหรี่ยง นักเรียนบางคนก็เข้าเรียนเมื่ออายุเกินเกณฑ์ ส่วนใหญ่จะเรียนตั้งแต่อายุ 7 ปีขึ้นไปเป็นจำนวน 85.20 และเมื่อมาโรงเรียนแล้วเด็กจะสนใจเรียน เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูเป็นอย่างดี

การเดินทางมาโรงเรียนส่วนใหญ่จะเดินมา เพราะบ้านอยู่ใกล้โรงเรียน ภายในหมู่บ้าน นักเรียนจะมาถึงโรงเรียนประมาณ 8.00 น. เมื่อนักเรียนมาถึงก็

ต้องทำหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายจากครูประจำชั้น เช่น การทำเวรห้องเรียน ทำความสะอาดห้องน้ำ รดน้ำต้นไม้และจะมีหัวหน้าชั้นเป็นผู้ควบคุมดูแลแทนครู

เวลา 8.30 น. ก็มีเสียงฮือดังขึ้นเพื่อให้นักเรียนเข้าแถวหน้าเสาธงเคารพธงชาติ สวดมนต์ และมีครูเวรมาอบรมหน้าเสาธง ดักเตือน แนะนำ เรื่องต่าง ๆ แก่ นักเรียนเป็นประจำทุกวัน และถ้ามีนักเรียนมาสาย เขาจะแยกนักเรียนเหล่านั้นไว้ต่างหาก เพื่อที่จะถามเหตุผลว่าทำไมมาเรียนสาย และก็ทำโทษเด็กที่มาโรงเรียนสาย แล้วนักเรียนต่างแยกย้ายกันเข้าห้องเรียน

โรงเรียนบ้านไร่ป่าจะมีการออกอากาศศูนย์กระจายข่าว เพื่อให้ชาวบ้านได้รับทราบข่าวสารต่าง ๆ จากทางราชการ ทยอยเริ่มเป็นช่วง ๆ ตั้งแต่เวลา 6.00-8.10 น. เป็นข่าวในประเทศไทย 8.10-8.20 น. ข่าวทั่วไป 8.20-9.00 ภายหลัง สวดมนต์ แผ่เมตตา คาบฎิฎาณ ประชาธิปไตย 12.00-12.50 น. คนตรีไทย 12.15-12.30 น. ข่าวทั่วไป สารคดี 12.30-13.30 น. ข่าวแห่งประเทศไทย 16.00 น. กล่าวขอบคุณ 16.30-18.00 น. รายการแห่งประเทศไทย รายการต่าง ๆ เหล่านี้มีประจำทุกวัน เพื่อให้ชาวบ้านได้ทราบข่าวสารต่าง ๆ ให้ทันเหตุการณ์ปัจจุบัน ว่ามีอะไรเกิดขึ้นที่ไหน

สำหรับพักเที่ยงซึ่งเป็นเวลาเด็กนักเรียนรับประทานอาหารกลางวัน นักเรียนส่วนมากจำนวนร้อยละ 95 จะนำอาหารมารับประทานที่โรงเรียน จะนั่งรวมกันเป็นกลุ่ม ๆ และมีบางคนกลับไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้านซึ่งอยู่ข้าง ๆ โรงเรียน อาหารที่เด็กนำมารับประทานได้แก่ ไข่ทอด ไข่ต้ม หรือปลาอย่าง

เด็กนักเรียนที่ส่วนใหญ่มักจะขยันเรียน ไม่ค่อยขาดเรียนถ้าไม่มีความจำเป็น เพราะว่าพ่อแม่จะกวัดขำในเรื่องการมาเรียน และพ่อแม่ก็หวังที่จะให้ลูกของตนเป็นคนดี มีงานทำที่ดีกว่าพ่อแม่ ไม่ต้องมาทำไร่ เพราะการทำไร่เหนื่อย รายได้ไม่ดี ไม่มีเกียรติ ความคิดของผู้ปกครองชาวกะเหรี่ยงเหมือนกับผู้ปกครองของคนไทย ที่ต้องการเห็นอนาคตของบุตรหลานมีความก้าวหน้าและจะนำความรู้มาพัฒนาชุมชนของตนให้เจริญด้วย

5. ระบบศาสนา

การนับถือศาสนา

ชาวกะเหรี่ยงที่หมู่บ้านไร่บ้านนับถือศาสนาพุทธและผีด้วย ส่วนใหญ่จะนับถือพุทธศาสนาเกือบทั้งหมด จากการที่ผู้วิจัยสอบถามเขาจะนับถือพุทธศาสนาและผีด้วยซึ่งเขาคิดว่าไม่ขัดแย้งกัน พวกที่นับถือศาสนาพุทธนั้นในบ้านจะมีสิ่งเล็ก ๆ สำหรับการวางของบูชาพระและมีแจกันเพื่อใส่ดอกไม้ชำได้ทุกชนิด บางทีก็ชำดอกตะละเขียยสำหรับบูชา ผีบรรพบุรุษ หน้าห้องพระจะมีแก้วน้ำสำน้ำไว้เป็นประจำจะขาดเสียมิได้ และครอบครัวที่นับถือศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัด เขาจะสวดมนต์ทุกคืนก่อนที่จะเข้านอนเขาจะสวดมนต์เป็นภาษากะเหรี่ยง แต่มีเพียงไม่กี่บ้านที่เคร่งศาสนา และโดยเฉพาะผู้สูงอายุจะสวดมนต์เป็นภาษากะเหรี่ยง เพราะเขาพูดภาษาไทยไม่ได้ จากการสอบถามว่าชาวกะเหรี่ยงนับถือพุทธศาสนามานานหรือยัง เขาตอบว่าเขา นับถือมาตั้งแต่บรรพบุรุษแล้ว ชาวกะเหรี่ยงร้อยละ 90 ของผู้ที่นับถือศาสนาพุทธยังมีอยู่บ้างที่นับถือผีด้วย ก็เหมือนคนไทยที่ยังมีการนับถือในเรื่องไสยศาสตร์ เจ้าเข้าทรง แต่ในปัจจุบันการนับถือผีลดน้อยลงมากโดยถือว่าพิธีกรรมนั้นเป็นเรื่องยุ่งยากจึงตัดออกไป เพราะเขาบอกว่าทำแล้วก็ไม่เกิดผลดี และยังมีอีกจำนวนเล็กน้อยซึ่งเป็นผู้อาวุโสที่ยังคงยึดมั่นอยู่ในประเพณีเก่า ๆ

สถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ

ชาวกะเหรี่ยงมีการปฏิบัติศาสนกิจในวันสำคัญทางศาสนา หรือเทศกาลต่าง ๆ ของคนไทย ในหมู่บ้านไร่บ้านมีวัดไร่บ้านตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน ชาวบ้านจะไปทำบุญตักบาตรในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพระ วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันสงกรานต์ ฯลฯ ซึ่งเป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนา ชาวบ้านจะไปทำบุญที่วัด แต่ถ้าวันธรรมดาไม่ช้าวันพระและวันสำคัญทางศาสนา พระที่วัดจะออกบิณฑบาตรภายในหมู่บ้าน ซึ่งมีพระจำพรรษาที่วัด 5 รูป ซึ่งเป็นพระชาวกะเหรี่ยงทั้งหมด แต่เมื่อมาสู่วันพระพุทธศาสนาและเคร่งครัดในการปฏิบัติธรรมมาก เมื่อพระบิณฑบาตรชาวบ้านจะรออยู่ที่หน้าบ้านของตน แต่ถ้าวันพระชาวบ้านจะนำอาหารต่าง ๆ ไปทำบุญที่วัด

ชาวบ้านจะพยายามหาโอกาสไปทำบุญอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง เพราะเขาคิดว่าทำบุญไว้เพื่อชาติหน้าเกิดมาจะได้สบายกว่าชาตินี้ และในวันวิสาขบูชาเวลากลางคืนจะมีการเวียนเทียน และในวันสงกรานต์จะมีการทำบุญ 3 วัน มีการละเล่น และมีการสงฆ์พระนับว่าสนุกมาก ในวันสงกรานต์นี้ชาวบ้านยังเดินทางไปกราบไหว้เจดีย์กลางน้ำ บ้านบ่ออง ซึ่งเป็นเจดีย์ที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านนับถือมากก่อนที่จะอพยพและในปัจจุบันก็ยังนับถืออยู่ โดยการไปสักการะเป็นประจำทุกปี

ถึงแม้ว่าชาวกะเหรี่ยงบางส่วนยังนับถือผี แต่จากการสอบถามกะเหรี่ยงทั้งหมดก็บอกว่าเคยไปวัด แต่ขึ้นอยู่กับโอกาสและความสะดวกสบาย บางคนไปทุกวันพระ บางคนไปเฉพาะวันสำคัญ เท่าที่สังเกตชาวบ้านนับถือศาสนาพุทธและเลื่อมใสศรัทธามาก

การไปวัดขึ้นอยู่กับภาระกิจต่าง ๆ ถ้าเขว่างเขาจะไปบ่อย ส่วนใหญ่จะไปอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง หรือบางคนอาจจะน้อยกว่าคือเดือนละครั้งหรือสองครั้ง การทำบุญที่บ่อยที่สุดคือวันพระ การไปวัดนั้นไปสะดวกเพราะอยู่ศูนย์กลางของหมู่บ้านและบางคนก็ทำบุญที่หน้าบ้าน

ในวันเสาร์-อาทิตย์ที่วัดมีกิจกรรมที่สำคัญคือพระกะเหรี่ยงที่อพยพมาจากประเทศพม่าซึ่ง พูด อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษได้ ทำการสอนเด็กนักเรียนที่สนใจภาษาอังกฤษโดยพ่อ แม่ จะนำมาฝากพระที่วัดสอนให้ และเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองที่จะนำลูกของตนไปไร่ด้วย จึงมาฝากพระช่วยสอนภาษาอังกฤษเสริมจากการที่ได้เรียนมาจากโรงเรียน ซึ่งทำให้เด็กรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเด็กจะช่วยพระทำงาน เช่น ล้างจาน กวาดวัด ฯลฯ เป็นการตอบแทนที่พระช่วยสอนหนังสือให้

จากการสอบถามชาวกะเหรี่ยงที่บ้านไร่บ้ำว่าถ้าบุตรชายของตน เมื่อมีอายุครบกำหนดบวชพระ จะให้บุตรของตนบวชหรือไม่ ชาวบ้านส่วนใหญ่ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวตอบว่าต้องการให้บุตรชายบวช เพราะต้องการให้บุตรชายได้รู้ธรรมเป็นคนดี และจะได้เห็นชายผ้าเหลือง เมื่อตนตายไปจะได้ไม่ตกนรก และ

ความเชื่ออีกอย่างคือเป็นการทดแทนพระคุณพ่อแม่ที่เลี้ยงตนมาจนเติบโต เขาคิดว่า การบวชนั้นทำให้ลูกหลานของตนได้เป็นคนสุก รู้ธรรมะ เพื่อที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่รู้ถึงความรับผิดชอบชีวิต การบวชนั้นเขาบวชที่วัดท่าขนุน ตำบลท่าขนุน อําเภอทองพางุมิ จังหวัดกาญจนบุรี แล้วมาจาพรรษาที่วัดไร่บัว เพราะว่าวัดไร่บัวนั้นไม่มีพระที่จะบวชให้ได้ ไม่มีพระอุปัชฌาย์ พระอันดับ จึงไม่สามารถทำการบวชได้

ประเพณี

การนับถือผี

ก่อนนี้ชาวกะเหรี่ยงเคยนับถือผีมาก่อน เขามีความเชื่อในเรื่องวิญญาณและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สรรพสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติจะมีวิญญาณสิงสถิตอยู่ ปราบปรามการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นการกระทำของวิญญาณและสิ่งศักดิ์สิทธิ์นอกเหนือธรรมชาติทั้งสิ้น เขารวมเรียกว่า "ผี" ชาวกะเหรี่ยงนับถือทั่วไป เช่น ผีเรือน ผีบรรพบุรุษ ฯลฯ ชาวกะเหรี่ยงเชื่อกันว่าเมื่อเกิดเจ็บป่วย หรือเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ นั้นเกิดจากการกระทำของผี จึงมีการประกอบพิธีกรรมบูชาและการขอขมาลาโทษ

ปัจจุบันนี้ชาวกะเหรี่ยงที่บ้านไร่บัวเลิกนับถือผีต่าง ๆ แต่ที่ยังมีอยู่ก็คือผีบรรพบุรุษ (พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ที่เสียชีวิตไปแล้ว) จะมีการไหว้ผีบรรพบุรุษ ปีละ 1-2 ครั้ง พิธีกรรมต่าง ๆ ก็มีไม่มาก จะไหว้ผีบรรพบุรุษเป็นประจำเพื่อให้อยู่เย็นเป็นสุข เครื่องเช่นผีบรรพบุรุษก็มี ดอกไม้ ฐูป เทียน (ทำด้วยขี้ผึ้งแท้) และเมื่อมีการไหว้ผีบรรพบุรุษ ลูก ๆ อยู่ที่ไหนก็ต้องตามมาให้ครบ แล้วจึงทำการบูชาได้ ดอกไม้ที่จะบูชาผีบรรพบุรุษ เขาจะปลุกไว้หลังบ้านเกือบทุกบ้าน เรียกว่า ตะละเขี้ยะ ซึ่งปลุกไว้ไหว้ผีโดยเฉพาะ ไม้ดอกไม้คนละดอก ในการเก็บดอกไม้ ต้องให้หัวหน้าครอบครัว (ถือผีตามภรรยา) หรือคนที่ไหว้ผี และเมื่อไปเก็บดอกไม้ห้ามคนที่มาไหว้ผีขึ้นลงบันได ต้องนั่งอยู่บนเรือน แล้วเมื่อเก็บดอกไม้มาแล้วจึงทำการไหว้ผีบรรพบุรุษ

ถ้าเมื่อมีคนเจ็บป่วยก็จะผูกข้อมือด้วยด้ายสีขาว หรือเมื่อมีเหตุการณ์ที่ไม่ดี เกิดขึ้นในครอบครัว เขาคิดว่าผีติด และเขาจะทำการไหว้ผีขอขมาลาโทษ อดยเอา เหล้า 1 ขวด ไก่ 1 ตัว รูป เทียน ไปทำการไหว้ผี พิธีกรรมต่าง ๆ ทำอย่าง ง่าย ๆ เพื่อลดความยุ่งยากและเพื่อความสะดวก

พิธีกินผี

สมัยก่อนประเพณีพิธีกินผีจะทำกันปีละครั้ง มักทำในเดือน 4-6 เมื่อ ถึงวันดีคืนดีจึงเริ่มพิธี ในพิธีนี้ลูกหลานและคนในครอบครัวจะต้องมาพร้อมกันที่บ้าน ผู้อาวุโส เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย มีการทำพิธีโดยการที่สามีภรรยาจะออกไปหาปลา เมื่อได้ปลามาแล้ว นำไปห่อใบตองแล้วอย่างจนสุก สามีภรรยาแบ่งกันคนละห่อ นำไป เลี้ยงผีในป่า ทำพิธีเหมือนไหว้เจ้า เสร็จแล้วจึงนำปลามาแบ่งกันกินทุกคนในครอบครัว

หลังจากเสร็จพิธีตอนแรกจะต้องไปหาอันมา 1 ตัว เมื่อได้มาแล้วต้องต้ม อันทั้งตัว และแบ่งออกเป็น 3 กอง นำไปวางไว้บนใบไม้ตัดต้นไม้กองละ 1 ใบ เป็นการเลี้ยงผี หัวหน้าตั้งทิ้งไว้ 5 นาที แล้วนำไปวางไว้บนใบไม้อื่นอีก 3 ใบ เป็น การเลี้ยงผีลูกน้อง หลังจากทำพิธีเสร็จจะนำไปแบ่งกินกันทั้งครอบครัว ประเพณีนี้ บัจจุบันไม่มีแล้ว

นอกจากกะเหรี่ยงในบ้านไร่ป่าจะนับถือผี มีพิธีกินผีแล้ว ยังเลื่อมใสใน พระเจดีย์กลางน้ำบ้านบุ่อง ซึ่งคนในอำเภอใกล้เคียงก็เลื่อมใสด้วย

การไหว้เจดีย์กลางน้ำบ้านบุ่อง

เจดีย์องค์นี้สร้างบนยอดเขาเล็ก ๆ ที่มีบึงใหญ่ล้อมรอบ เป็นเจดีย์ ทรงมอญที่ไม่มีใครรู้ว่าสร้างมาตั้งแต่สมัยไหน รู้แต่ว่าทั้งไทย มอญ พม่า และ กะเหรี่ยงเคารพนับถือมาก ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 ของทุกปี หรือวันสงกรานต์ จะมีผู้คนมาพักแรมที่แห่งนี้มากมายเพื่อบนั้สการเจดีย์กลางน้ำบ้านบุ่อง สมัยก่อนชาว กะเหรี่ยงบ้านไร่ป่า จะบนนั้สการทั้งหมู่บ้านและเตรียมเครื่องสักการะได้แก่ ดอกไม้

1,000 ดอก หมาย 1,000 คำ เทียน 1,000 เล่ม รูป 1,000 ดอก แต่เมื่อมีการอพยพมาจากบ้านไร่ป่าเก่า ชาวกะเหรี่ยงก็จะมานมัสการเป็นประจำทุกปี แต่ต่างคนต่างมาและนำเครื่องสักการะมาเอง เมื่อนมัสการแล้วสำหรับผู้หญิงนั้นถือเป็นประเพณีว่าห้ามมิให้ไปนมัสการบนภูเขาเด็ดขาด วัว ควาย ก็มิให้ลงสระรอบเจดีย์เด็ดขาด

เจดีย์กลางน้ำบ้านบ่อองนี้อยู่ระหว่างบ้านไร่ป่า กับ บ้านวังปะร่ การคมนาคมต้องไปทางเรือทางเดียว

6. ระบบอนามัยและสาธารณสุข

ในหมู่บ้านไร่ป่านั้นเรื่องสุขภาพอนามัยของชาวบ้านไม่ค่อยมีปัญหา เนื่องจากพวกเขาทำงานอยู่เสมอ ก่อนนี้ชาวบ้านมักจะป่วยเป็นไข้ป่า หรือมาเลเรีย ซึ่งก่อนถือว่าเป็นโรคร้ายแรงมากและเขาจะตาย ถ้าเป็นมาก ๆ จนเกิดอาการเพื่อไข้สูง เขาจะพาไปหาหมอผีที่มีอยู่ในหมู่บ้านบ้านเป็นผู้รักษา เขาจะบอกว่าผีเข้าหรือโดนผีเข้า ผิดผี แนะนำให้ทำพิธีสะเดาะเคราะห์ทางไสยศาสตร์โดยไล่ผีออกจากตัวผู้ป่วย วิชาตาเสกเป่าน้ำมนต์ไปที่ตัวคนไข้ และถ้าไข้สูงมาก ๆ จะทำให้คนป่วยตายเสียมากกว่า ปัจจุบันเมื่อชาวกะเหรี่ยงมีการศึกษาได้รับคำแนะนำจากครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เข้าไปในหมู่บ้านชี้แนะถึงสาเหตุของโรคว่าเกิดจากยุงลายเป็นพาหะในการนำโรค ฉะนั้นเวลานอนต้องนอนกางมุ้ง เมื่อมีอาการไข้สันจับเป็นเวลาดังไรไปหาหมอเพื่อตรวจดูเชื้อมาเลเรีย ตั้งแต่นั้นมาชาวบ้านก็ไม่คิดว่า โรคมาเลเรียเป็นโรคที่ร้ายแรง รักษาให้หายได้และป้องกันได้ และไม่มีใครรักษาหมอผีอีกต่อไป หมอผีจึงหมดไปจากหมู่บ้าน

การรักษาโรค

ก่อนที่จะอพยพมานั้นการรักษาโรคจะไปหาหมอผี หมอแผนโบราณ หรือทายากินเอง ถ้าไปหาหมอผีจะบอกว่า ผิดผี ผีเข้า โดนคุณไสย หรือทำอะไรไม่ดี แล้วแต่หมอผีบอก และจะต้องทำพิธีสะเดาะเคราะห์ ขอมมา ไหว้ผีบ้านผีเรือน

ผีบรรพบุรุษ เพื่อที่จะขจัดโรคภัยไข้เจ็บให้หาย วิธีแก้ก็โรยยาซึ่งเครื่องเช่นบูชา เช่น
ไก่ เหล้า ข้าว ขนม ฯลฯ ไปเช่นไหว้ผีต่าง ๆ ซึ่งใช้วิธีทางไสยศาสตร์ เพื่อทำ
ให้คนป่วยหายจากโรคภัยไข้เจ็บ เครื่องเช่นจะต้องไปวางไว้ทางสามแพร่ง
(สามแยก) บางครั้งก็หายบางครั้งก็ไม่หาย

ถ้ารักษาด้วยหมอแผนปัจจุบัน (หมอพื้นบ้าน) สมุนไพร รากไม้ บด หรือ
ตำให้ละเอียดผสมกับเหล้าขาว หรือน้ำอุ่นก็ได้ เพื่อให้คนกิน หรือใช้ทา แล้วแต่โรค
ที่เป็น ยาสมุนไพรเป็นที่นิยมมาก ปัจจุบันชาวบ้านจึงเปลี่ยนมารักษาโรคโดยหมอแผน
ปัจจุบัน เพราะการรักษาโรคร้ายแรงและโรคไม่ร้ายแรงหาย หมอแผนปัจจุบันได้รับการ
ศึกษาในการรักษาโรค รู้สมมติฐานของโรค และรักษาตามหลักวิชาที่เรียนมา
จะรักษาโรคหายขาด การคมนาคมก็สะดวกที่จะไปรักษาหมอแผนปัจจุบันที่โรงพยาบาล

ผู้วิจัยพบว่าในหมู่บ้านนี้มักจะกินยาต้มใจเหมือนหมู่บ้านสะเบียง และ
จะกินยานี้โดยเฉพาะผู้สูงอายุ เขาบอกว่าถ้าไม่กินยาต้มใจจะไม่มีความแข็งแรง แต่พอ
กินเข้าไปมีความแข็งแรง หายปวดเมื่อย โรคที่พบมากในหมู่บ้านนี้จะได้แก่ โรคไข้หวัด
ในหน้าฝน ปวดหัว ปวดท้อง แต่ถ้าเป็นโรคมะเร็งเรื้อรัง ท้องร่วง หรือโรคทางเดิน
อาหารนั้นมีแต่ก็น้อย เพราะจะรีบไปโรงพยาบาลก่อนที่อาการจะหนัก จึงรักษาหาย

ตารางที่ 18 การรักษาพยาบาลในหมู่บ้านไร่ป่า

การรักษาพยาบาล	จำนวน (ครอบครัว)	ร้อยละ
หมอแผนปัจจุบัน	30	84.46
เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรืออนามัย	5	11.1
หมอแผนโบราณ	2	4.4
รวม	45	100

จะเห็นได้ว่าชาวกะเหรี่ยงจะรักษากับหมอแผนปัจจุบันเกือบทุกครอบครัว รองลงมาก็รักษากับเจ้าหน้าที่อนามัย และรักษากับหมอแผนโบราณ ผู้วิจัยถามว่า ทำไมไม่รักษากับหมอผี เขาบอกว่าหมอผีนั้นไม่มีความรู้ และถ้าป่วยมาก ๆ จะตายมากกว่าหาย เขาไม่เชื่อหมอผี เพราะไม่มีหลักการรักษาโรค และชาวบ้านก็ได้รับความรู้ ได้พบปะกับบุคคลภายนอก รู้ข่าวสารต่าง ๆ และการคมนาคมสะดวก

อาหาร

ก่อนที่อพยพมาอาหารของชาวกะเหรี่ยงคือ ข้าว น้ำพริกทอดยำชกะปิ มอญ ปลาเค็ม ผักต่าง ๆ ซึ่งเขาปลูกไว้ และเลี้ยงสัตว์ เช่น ไข่ หมู เป็ด ที่เขาเลี้ยงไว้มาทำเป็นอาหาร ปลาในน้ำได้จากห้วยลาปลือก อาหารการกินอุดมสมบูรณ์ ไม่ต้องซื้อหา นาน ๆ จึงจะเข้าตลาดทองผาภูมิ ซื้อของแห้งมาไว้ใช้ในบ้าน ปัจจุบันเมื่อย้ายมาที่ใหม่ก็จะมีพ่อค้ามาอาหารไปขายตอนบ่ายทุกวัน ทั้ง เนื้อหมู ไข่ ของแห้ง ของสด ซึ่งต้องซื้ออาหารทุกอย่าง แต่ก็สะดวกที่จะซื้อหา เพราะไม่ต้องเดินทาง ไปซื้อในอำเภอ ชาวบ้านก็จะซื้ออาหารจากพ่อค้ามาขายเกือบทุกครัวเรือน

เครื่องปรุงรสได้แก่ เกลือ น้ำปลา กะปิ ผงชูรส ขาดไม่ได้ แม้แต่น้ำพริก ยังต้องใส่ผงชูรส แกลงจืด แกลงเผ็ด

น้ำดื่มน้ำชา

บ้านไร่ป่าก่อนอพยพมักจะตั้งบ้านเรือนอยู่ริมน้ำ และมีลาห้วยน้ำปลือกไหลผ่านตลอดปีและน้ำไม่แห้งานหน้าแล้ง น้ำเพียงพอสำหรับทำการเกษตร และชาวบ้านก็ใช้น้ำในลาห้วยดื่มกิน รดยไม้ผ่านการต้มกินเสียก่อน นอกจากเจ็บป่วยจึงจะต้มน้ำกิน

การต้มน้ำในลาห้วยมาช้ เขาจะตักเก็บน้ำใส่รองขนาดใหญ่ และรอให้ตกตะกอนเสียก่อนจึงจะตักมาดื่มกิน การต้มน้ำเขาจะเทินถึงน้ำบนศีรษะแล้ว เทลงรอง ชาวกะเหรี่ยงมักจะช้ศีรษะเป็นที่วางของ (เขาจะไม่ช้มือหัว, แบก)

ของก็จะไม่หล่น เพราะเขาชำนาญและเคยชิน การกินน้ำที่ไม่ผ่านการต้ม ทำให้บางคนเกิดท้องร่วง เป็นโรคทางเดินอาหาร บิด หรือบางครั้งเป็นโรคคอหอยอักเสบ ถ้าเขาเป็นโรคระบาดเหล่านี้เขาจะต้มน้ำดื่ม แต่พอนานไปเขาก็จะไม่ต้มน้ำดื่ม เพราะว่าเสียเวลา เปลืองเชื้อเพลิง ไม่สะดวก แต่ในหมู่บ้านก็ไม่เป็นโรคนี้ว่า อาจจะ เป็นเพราะว่าน้ำนั้นไม่มีสารพิษปนปนอยู่

ปัจจุบันเมื่ออพยพมาอยู่ที่การไฟฟ้าจัดสรรน้ำ ก็มีการเปลี่ยนแปลงชาวบ้าน ก็หันมาต้มน้ำฝน เพราะน้ำในลำห้วยยังไม่เหมาะที่จะดื่มกิน ชาวบ้านที่มีการศึกษา จะต้มน้ำสะอาดจะทำให้ไม่เจ็บป่วย และทำให้สุขภาพแข็งแรง บางคนรอน้ำฝนใส่ ร่องน้ำห้วยซึ่งเก็บไว้กินทั้งปี และบางบ้านก็ต้มน้ำฝนกิน เพราะเขาบอกว่าต้มน้ำฝน ชื่นใจดี

ตารางที่ 19 น้ำดื่มน้ำใช้ในหมู่บ้านไร่ป่า

ประเภทน้ำ	จำนวน (ครอบครัว)	ร้อยละ
น้ำฝน	40	88.89
น้ำต้มและน้ำฝน	3	6.67
น้ำห้วย	2	4.44
รวม	45	100

จากตารางจะเห็นว่าชาวบ้านนิยมต้มน้ำฝนเป็นจำนวน 40 ครอบครัว จากจำนวน 45 ครอบครัว และรองลงมา 3 ครอบครัว ต้มน้ำต้มและน้ำฝนปนกัน และมีเพียง 2 ครอบครัวที่ต้มน้ำห้วย ซึ่งแช่ไว้จนตกตะกอน

การสระผม

ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่มักจะรักษาความสะอาด ผม เล็บ เพราะว่าครูจะสอนเด็กให้รู้จักสระผม ตัดเล็บ เท่าที่ผู้วิจัยคลุกคลีกับเด็กนักเรียนที่โรงเรียนแล้วสังเกตว่าเด็กหญิงจะไม่มีเหา เล็บสั้น และใช้สบู่สระผม ปัจจุบันนี้ชายสระผมแชมพูตามห้างตลาด ผู้ใหญ่จะสระผมสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง เด็กจะสระผมสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ผู้หญิงในหมู่บ้านจะไว้ผมยาว แต่ถ้าวัยรุ่นจะไว้ผมตามสมัยนิยม ผู้ใหญ่จะตัดสั้นและตัดผมเป็นส่วนใหญ่ สำหรับผู้ชายจะตัดผมทรงหรือตัดสั้นเหมือนคนไทย

การแปรงฟัน

ก่อนอพยพมาอยู่ที่การไฟฟ้าฯ จะไม่นิยมแปรงฟัน เพราะผู้หญิงกะเหรี่ยงจะกินหมาก ผู้ชายสูบยาสูบน้ำใหญ่ ๆ และเมื่ออพยพมาชาวบ้านเริ่มพบปะกับบุคคลภายนอก ได้รับการศึกษา ครูที่โรงเรียนสอนบุตรให้รู้จักรักษาความสะอาด ฟัน เด็กจะมาบอกพ่อแม่ให้รู้จักแปรงฟัน เพราะว่าถ้าเรากินอาหารก็จะมีเศษอาหารติดที่ฟัน ถ้าเราไม่แปรงฟันให้เศษอาหารหลุดออกมาก็จะทำให้เศษอาหารเน่าอยู่ในปาก และจะทำให้ฟันผุ ปากเหม็น และฟันก็จะหักมากที่สุด ฟันนั้นมีความสำคัญมากสำหรับเคี้ยวอาหาร เกี่ยวกับระบบย่อยอาหาร และจะมีผู้ช่วยหมอฟันเข้าไปในหมู่บ้านแนะนำการรักษาฟัน ตรวจฟัน แนะนำให้ทุกคนแปรงฟันอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง เช้าตอนตื่นนอน และก่อนนอนทุกวัน

การใช้ส้วม

ก่อนอพยพหมู่บ้านนั้นการใช้ส้วมนั้นวิ่งเข้าป่า เพราะว่าชาวบ้านไม่รู้เรื่องการรักษาความสะอาด และไม่มีเจ้าหน้าที่แนะนำ ไม่เห็นถึงความสำคัญของส้วม ไม่มีใครแนะนำถึงผลดีผลเสีย จนเมื่อย้ายมาอยู่ที่ใหม่ มีการจัดระเบียบชุมชนให้สะอาด และมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้แนะนำให้ชาวบ้านรู้จักความสะอาด รู้จักถ่ายให้เป็นที่ และคณะกรรมการหมู่บ้านมีกฎว่าถ้าใครถ่ายเรี่ยราดจะโดนปรับครั้งละ 50 บาท ชาวบ้านก็เริ่มสร้างส้วมมีจำนวนร้อยละ 80.95 แบบ

ส้วมหลุมมีฝาจำนวนร้อยละ 12.5 เป็นส้วมหลุมแบบไม่มีฝาปิดมีจำนวนร้อยละ 6.55 ชาวบ้านยังสร้างส้วมซึมไม่ครบทุกครอบครัวเพราะยังไม่มีเงิน และถ้ามีเงินพอก็จะสร้างส้วมซึม ทั้งนี้เพราะการคมนาคมขนส่งสะดวก ค่าส่งไม่แพง

การคลอดบุตร

หมู่บ้านไร่ป่าก่อนการอพยพยังไม่มีสถานอนามัย และอยู่ห่างไกลจากโรงพยาบาล การคมนาคมไม่สะดวก ชาวกะเหรี่ยงนิยมทาคลอดกับหมอตาย่มากกว่า การทาคลอดก็คล้ายกับหมอตายที่บ้านสะเนฟ่อง มีการเหลาไม้ไผ่บาง เพื่อไว้ตัดสายสะดือ และอยู่ฟพิน แต่เมื่อย้ายมาอยู่บ้านไร่ป่าปัจจุบันก็ยังไม่มีส่วนอนามัยและโรงพยาบาล เพราะว่าการคมนาคมสะดวก มีรถยนต์วิ่ง เข้าออกหมู่บ้าน สถานอนามัยหรือโรงพยาบาลก็อยู่ไม่ไกลจากหมู่บ้านไร่ป่า ชาวบ้านก็มีการศึกษาและมีความรู้ เรื่องการรักษาพยาบาล ชาวบ้านก็นิยมไปรักษาที่โรงพยาบาลและรู้จักการฝากท้อง ชาวกะเหรี่ยงจะไปคลอดที่โรงพยาบาลเป็นส่วนมาก เพราะถ้าคลอดกับหมอตาย เด็กจะไม่ได้สัญชาติไทย และไม่ได้ใบสูติบัตร เพื่อที่จะนำไปแจ้งเกิดเป็นคนไทย มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายไทย ไม่ต้องเป็นคนต่างด้าว เมื่อโตขึ้นก็สามารถทำบัตรประจำตัวประชาชนได้ จึงทำให้ชาวบ้านไปคลอดที่โรงพยาบาล เด็กเกิดใหม่จะได้ รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ ด้วย

การคุมกำเนิด

ผู้หญิงเริ่มแต่งงานตั้งแต่อายุ 14 ปีขึ้นไป ผู้วิจัยพบว่าชาวบ้านจะคุมกำเนิด เมื่อมีลูกเพียงพอ คือต้องการบุตรไม่เกิน 4 คน มีจำนวนร้อยละ 90.34 และผู้ที่ยังไม่ได้คุมกำเนิดมีจำนวนร้อยละ 9.66 เพราะมีลูกเพียง 1 คน หรือยังไม่ มีลูก ชาวกะเหรี่ยงจะนิยมทาหมั้นมากกว่า กินยาคุม หรือฉีดยาคุมกำเนิด บังคับที่ทา าทกะเหรี่ยงทาหมั้นคือ การที่ชาวกะเหรี่ยงไปคลอดบุตรที่โรงพยาบาล หมอจะให้ทา หมั้น ถ้ามีลูกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งแนะนำให้ทาหมั้นโดยไม่คิดเงิน และไม่มีเรื่องความ เชื่อเก่า ๆ ที่เกี่ยวกับการคุมกำเนิดเหมือนกับชาวกะเหรี่ยงที่บ้านสะเนฟ่อง

ตารางที่ 20 การคุมกำเนิดในหมู่บ้านไร่ป่า

การคุมกำเนิด	จำนวนร้อยละ
คุมกำเนิด	90.34
ไม่คุมกำเนิด	9.66
รวม	100